

VERGELIJKING PROVINCIALE ONTHEFFINGSVOORSCHRIFTEN GANZEN RONDOM SCHIPHOL

6 juni 2023
Projectnummer 040-22

Van Bommel FAUNAWERK

Ecologisch advies, veldwerk, projectuitvoering

Van Bommel FAUNAWERK

Hollandseweg 7H
6706 KN Wageningen

Tel: +31 (0) 6 - 2741 6188
www.vanbommel-faunawerk.nl
Email: info@vanbommel-faunawerk.nl

Documentatiepagina

Opdrachtgever:	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Directie Luchtvaart
Titel:	Vergelijking provinciale ontheffingsvoorschriften ganzen rondom Schiphol
Datum:	6 juni 2023
Aantal pagina's incl. bijlagen	55
Status rapport:	Definitief
Uitvoering:	Van Bommel FAUNAWERK
Projectnummer:	040-22
Trefwoorden:	vogelaanvaringen, openbare veiligheid, faunabeheer, wet natuurbescherming

Van Bommel FAUNAWERK is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Van Bommel FAUNAWERK; opdrachtgever vrijwaart Van Bommel FAUNAWERK voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Van Bommel FAUNAWERK

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven genoemd en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven genoemd en Van Bommel FAUNAWERK, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

SAMENVATTING

Rondom de luchthaven Schiphol komen zowel in de winter als in de zomer grote aantallen ganzen voor. Omdat ganzen een risico vormen voor de luchtverkeersveiligheid, is er door de Nederlandse Regiegroep Vogelaanvaringen het 'Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2020-2024' opgesteld. Het convenant is, net als haar voorgangers, gebaseerd op vier sporen: (1) het technische spoor, (2) het ruimtelijke spoor, (3) het foerageer spoor en (4) het populatie spoor. Het populatie-spoor beoogt een populatiereductie van overzomerende ganzenpopulaties rondom Schiphol te realiseren.

In de motie van Kamerlid Van der Plas van de BoerBurgerBeweging dd. 7 oktober 2021 is de Minister verzocht om in het algemeen belang van de veiligheid een leidende rol te nemen in het evalueren en gelijktrekken van het beleid ten aanzien van ontheffingen voor het beheer van ganzen in de 20 km zone rondom Schiphol tussen de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland, zodat de veiligheid van passagiers en burgers op de grond beter wordt gewaarborgd.

Actuele ontheffingen en vrijstellingen voor het beheer van zowel overwinterende als jaarrond aanwezige ganzen rondom Schiphol, zijn op een aantal punten met elkaar vergeleken. Verder zijn betrokkenen, waaronder provinciale beleidsambtenaren, secretarissen van de faunabeheereenheden, een vergunningverlener van de omgevingsdienst en een aantal jagers actief in meerdere provincies rondom Schiphol geconsulteerd. Daarbij zijn de verschillen in ontheffingsvoorwaarden inzichtelijk gemaakt, de betekenis voor de uitvoeringspraktijk en de achterliggende redenen voor afwijking ten opzichte van andere provincies.

Bij de vergelijking van in te zetten middelen en voorschriften bij verleende ontheffingen en vrijstellingen zijn drie ganzensoorten (grauwe gans, kolgans en Canadese gans) betrokken. Deze drie ganzensoorten illustreren de onderlinge verschillen tussen provincies goed. Daarnaast zijn de ontheffingen en vrijstellingen op provincieniveau voor alle ganzen met elkaar vergeleken.

De ontheffingen en vrijstellingen voor afschot van ganzen in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht die geldig zijn binnen de 20 km zone rondom Schiphol verschillen van elkaar in de vorm van toegestane middelen en voorschriften. Hoewel er vaak gelijkenissen zijn, verschillen ze op detailniveau allemaal van elkaar.

Dergelijke verschillen in ontheffingen worden in de eerste plaats veroorzaakt door de decentralisatie van het natuurbeleid. Politiek en beleidsmatige afwegingen zorgen bij provincies voor verschillen tussen ontheffingen. Daarnaast spelen ook zaken mee zoals: onderscheid tussen populatiebeheer vs. schadebestrijding, ecologie van de diverse ganzensoorten en jurisprudentie.

De meeste betrokkenen zijn van mening dat de ontheffingen onderling verschillen en het goed zou zijn wanneer er meer uniformiteit in voorschriften zou zijn. Dit zou de vrijwillige jagers, die een belangrijke pijler van het ganzenbeheer vormen, faciliteren in een effectiever uitvoering van het beheer.

Ondanks dat in het convenant 2020-2024 de rolverdeling en taken van de convenantpartijen uiteengezet worden, is er bij vrijwel alle betrokkenen behoefte aan regie om de populatiereductie ten behoeve van de vliegveiligheid vorm te geven. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, eindverantwoordelijk voor de vliegveiligheid, wordt als de meest geëigende partij gezien om de centrale regie op te pakken. Dit uiteraard in afstemming met provincies en faunabeheereenheden.

De uitvoering van het ganzenbeheer door vrijwillige jagers kan sterk verbeterd worden door de ontheffingen te uniformeren en zo mogelijk te vereenvoudigen. Dit betreft de uniformering van in te zetten middelen, beheerperioden en overige ontheffingsvoorschriften in de 0-10 km zone en de 10-20 km zone. Daarnaast zou verdere uniformiteit en vereenvoudiging van de andere ganzenontheffingen in de drie provincies wenselijk zijn.

Mogelijk kan worden meegelift met het initiatief van de vier faunabeheereenheden (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) om tot een gezamenlijk opgesteld ganzenbeheerplan te komen. Dit gezamenlijke ganzenbeheerplan gaat over alle relevante wettelijke belangen, waar vliegveiligheid zeker een plaats in heeft. Bij voorkeur gaan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de provincies dit gezamenlijk verkennen. Daarnaast is het te overwegen om de faunabeheereenheden, gezien hun toegeschreven rol in het populatiespoor, als convenantpartij op te nemen.

INHOUD

1.	INLEIDING	6
1.1.	Aanleiding.....	6
1.2.	Probleemstelling	7
1.3.	Doelstelling.....	7
1.4.	Onderzoeksvragen	7
1.5.	Leeswijzer	7
2.	METHODIEK	8
2.1.	Bronnenonderzoek.....	8
2.2.	Gesprekken met betrokkenen	8
2.3.	Analyse van ontheffingsvoorschriften	9
3.	BEGRIPPENKADER	11
3.1.	Winter-, zomer- en standganzen	11
3.2.	Ondersteunend afschot en populatiebeheer	11
3.3.	Landelijke vrijstelling, Provinciale vrijstelling, ontheffing en opdracht	12
3.4.	Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2020-2024.....	13
3.5.	Ganzenbeheerplan omgeving Schiphol 2018-2024	13
4.	RESULTATEN	15
4.1.	Middelen en voorschriften ontheffingen en vrijstellingen.....	15
4.2.	Gesprekken met betrokkenen	44
4.3.	Mogelijkheden voor uniformering.....	49
5.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	51
5.1.	Conclusies.....	51
5.2.	Aanbevelingen	52
6.	LITERATUUR	53

BIJLAGE 1. Vragenlijst interviews

BIJLAGE 2. Kader -Afspraken Convenant over Populatie Spoor

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

Rondom de luchthaven Schiphol komen zowel in de winter als in de zomer grote aantallen ganzen voor. Ganzen vormen een risico voor de luchtverkeersveiligheid, daarom worden diverse maatregelen getroffen om de aanwezigheid van ganzen zoveel mogelijk te beperken.

De Nederlandse Regiegroep Vogelaanvaringen (NVR) heeft in 2020 het 'Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2020-2024' opgesteld. Dit convenant is een vervolg op de twee eerdere convenanten die allen ten doel hebben het risico op vogelaanvaringen en dan met name aanvaringen met ganzen rondom Schiphol terug te dringen.

Het convenant is, net als haar voorgangers, gebaseerd op vier sporen: (1) het technisch spoor, (2) het ruimtelijk spoor, (3) het foerageerspoor en (4) het populatiespoor. Het laatste spoor heeft ten doel de populatie en het aantal aanwezige overzomerende ganzen op en rondom Schiphol te reduceren. Voor het beheer van ganzen wordt onderscheid gemaakt in 0-10 km zone en 10-20 km zone rondom Schiphol. Zie figuur 1 voor de 0-10 km en 10-20 km zones voor het beheer van ganzen rondom Schiphol.

Figuur 1. Omgeving Schiphol met daarin geprojecteerd de gehanteerde zone 0-10 km (doorgetrokken groene/blauwe lijn), afgeleid van de daadwerkelijke 10 km grens (groen gestippelde lijn); de 0-20 km zone (doorgetrokken blauwe lijn), afgeleid van de daadwerkelijke 20 km grens (blauw gestippelde lijn); de funnels (groene en de lila vlakken); de start- en landingsbanen (groene vlakken) en de grenzen van de wildbeheereenheden (geel). Bron: FBE Noord-Holland.

In een motie van Kamerlid Van der Plas van de BoerBurgerBeweging dd. 7 oktober 2021 is de Minister verzocht om in het algemeen belang van de veiligheid een leidende rol te nemen in het

evalueren en gelijktrekken van het beleid ten aanzien van ontheffingen voor het beheer van ganzen in de 20 km zone rondom Schiphol tussen de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland, zodat de veiligheid van passagiers en burgers op de grond beter wordt gewaarborgd.

Naar aanleiding van de motie van de BoerBurgerBeweging heeft het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Van Bommel Faunawerk gevraagd een studie uit te voeren naar de onderlinge verschillen in provinciale ontheffingen in het kader van vliegveiligheid in de 20 km zone rondom Schiphol.

1.2. Probleemstelling

De studie wil de verschillen in ontheffingen tussen de provinciale (Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht) ontheffingen in het kader van vliegveiligheid voor het beheer van ganzen in de 20 km zone rondom Schiphol in beeld brengen, en zo mogelijk de achterliggende redenen voor deze verschillen duiden.

1.3. Doelstelling

Meer specifiek wil het ministerie Infrastructuur en Waterstaat beter inzicht krijgen in de verschillen tussen de provinciale (Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht) ontheffingen, om daarmee een beeld te krijgen van de mogelijkheden de ontheffingen beter op elkaar aan te laten sluiten.

1.4. Onderzoeksvragen

De vragen luiden als volgt:

- Wat zijn de verschillen tussen de drie provincies (Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht) met betrekking tot het beleid voor de ganzen in de 20 km zone rondom Schiphol?
- Wat zijn de achterliggende redenen van deze verschillen?
- Hoe beïnvloeden deze verschillen de effectiviteit van deze ontheffingen?
- Op welke punten kunnen ontheffingen beter op elkaar worden aangesloten, en om welke redenen (verwachte effectiviteit, vereenvoudiging uitvoerbaarheid, etc.)?

1.5. Leeswijzer

Het rapport is opgebouwd uit de volgende vijf hoofdstukken:

Hoofdstuk 1. Inleiding, waarin de aanleiding, de doelstelling en de onderzoeksvragen worden benoemd.

Hoofdstuk 2. Methodiek, beschrijft de onderzoekopzet waarin het bronnenonderzoek, de interviews met betrokkenen en de analyse van voorschriften uiteen worden gezet.

Hoofdstuk 3. In dit hoofdstuk wordt het begrippenkader geschetst.

Hoofdstuk 4. Dit hoofdstuk geeft de resultaten weer uit de analyse en de interviews. De verschillen in ontheffingen worden voor een aantal ganzensoorten en de provincies tegen elkaar afgezet.

Hoofdstuk 5. Hierin worden de conclusies getrokken en aanbevelingen gegeven voor een meer geïntegreerd en uniform ganzenbeheer.

2. METHODIEK

De studie is opgesteld aan de hand van een bronnenonderzoek en bevraging van betrokkenen uit onder meer provincies en faunabeheereenheden. Daarbij is relevante literatuur en andere informatie meegenomen.

Vervolgens zijn de voorschriften van de verschillende ontheffingen op een aantal punten met elkaar vergeleken. Onder meer het gebruik van middelen en tijdstippen van beheer. In de gesprekken met de betrokkenen zijn de redenen achter deze verschillen belicht en mogelijkheden voor meer geüniformeerde ontheffingen verkent.

2.1. Bronnenonderzoek

De drie Faunabeheereenheden (FBEs) zijn benaderd over de actuele ontheffingen voor het beheer van ganzen ten behoeve van de vliegveiligheid rondom Schiphol, in de zogenoemde 20 km zone.

Bij de vergelijking zijn alle provinciale ontheffingen, vrijstellingen en opdrachten betrokken die per provincie in het kader van ganzenbeheer zijn verleend, zowel voor overwinterende als jaarrond aanwezige ganzen. Dit is niet beperkt tot de ontheffingen die bedoeld zijn voor ganzenbeheer binnen de 20-km zone, aangezien de andere ontheffingen ook gebruikt kunnen worden binnen deze 20-km zone. Bovendien is er geen specifieke ontheffing voor vliegveiligheid in Zuid-Holland, terwijl in Utrecht er één ontheffing specifiek voor afschot in de 0-10 km zone is afgegeven.

In Noord-Holland zijn er in totaal zes ontheffingen in het kader van vliegveiligheid voor het beheer van ganzen verleend. Hiervan zijn er drie verleend aan de FBE Noord-Holland (0-10 km afschot; 0-20 km ruivangsten opgedeeld naar soort; 10-20 km afschot). De andere drie ontheffingen zijn verleend aan NV Schiphol (betreft adhoc directe schadebestrijding door verjaging al dan niet met ondersteunend afschot op Airside, landside en veiligheidszone rondom Schiphol in Haarlemmermeer). Naast de ontheffingen gericht op vliegveiligheid zijn er ook ontheffingen en vrijstellingen betrokken in het kader van schade aan gewassen en natuurdoelstellingen.

In Zuid-Holland is er een ontheffing voor vier ganzensoorten (grauwe ganzen, kolganzen, brandganzen en Canadese ganzen) van kracht voor de gehele provincie. Deze ontheffing omvat ook het belang van vliegveiligheid rondom Schiphol. In Zuid-Holland is een conceptontheffing opgesteld voor het beheer van grauwe ganzen in de winter, deze is nog niet in gebruik genomen.

In Utrecht is er een ontheffing voor de grauwe gans in het belang van de vliegveiligheid voor de 0-10 km zone van Schiphol afgegeven. Daarnaast is een provinciale vrijstelling (verjaging met ondersteunend afschot) en drie ontheffingen (koppelreductie, populatiereductie en legselreductie) voor de gehele provincie geldend. Naast de grauwe gans, zijn er voor brandgans, kolgans en Canadese gans ontheffingen en vrijstellingen geldend.

2.2. Gesprekken met betrokkenen

Er heeft een consultatie van Faunabeheereenheden (FBEs) en provincies plaatsgevonden over deze ontheffingen en vrijstellingen. Daarbij zijn de verschillen in ontheffingsvoorwaarden inzichtelijk gemaakt, de betekenis voor de uitvoeringspraktijk en de achterliggende redenen voor afwijking ten opzichte van andere provincies.

Daarnaast hebben er interviews plaatsgevonden met een aantal jagers, die daadwerkelijk in 2 of 3 provincies actief zijn, voor het inzichtelijk maken van de verschillen tussen de ontheffingsvoorwaarden en de gevolgen voor de uitvoeringspraktijk.

Tot slot is de omgevingsdienst NH-Noord (OD-NHN), aan wie Provincie Noord-Holland de Vergunning, toezicht en handhaving taken (VTH-taken) in kader van de Wet natuurbescherming hebben gemandateerd, ook betrokken in de consultatie.

Er zijn negen gesprekken gehouden, namelijk met:

- Provincie Noord-Holland, beleidsambtenaar
- Provincie Zuid-Holland, beleidsambtenaar
- Provincie Utrecht, beleidsambtenaar en vergunningverlener
- Faunabeheereenheid Noord-Holland, FBE-directeur
- Faunabeheereenheid Zuid-Holland, FBE-secretaris
- Faunabeheereenheid Utrecht, FBE-directeur en FBE-ganzencoördinator
- Wildbeheereenheid (WBE) De Aarlanden, bestuurslid WBE en jager actief in ZH, NH en Utrecht
- Wildbeheereenheid (WBE) Amstelland, voorzitter WBE en jager actief in ZH en NH
- OD-NHN, vergunningverlener

2.3. Analyse van ontheffingsvoorschriften

De verleende ontheffingen en vrijstellingen voor het beheer van ganzen van de drie provincies zijn op een aantal punten met elkaar vergeleken. Ten eerste voor welke ganzensoort, welke periode van het jaar en voor welk gebied (0-10 km zone, 10-20 km zone of de gehele provincie). Daarnaast kunnen ontheffingen verschillen in toegestane middelen, onder meer het gebruik van lokfluit, lokvogels, voeren, toegestane tijdstippen en eventuele andere voorwaarden of restricties. De middelen en tijden zijn van invloed op de effectiviteit van de ontheffing/vrijstelling.

Bij de vergelijking van middelen en voorschriften zijn de ontheffingen en vrijstellingen voor drie ganzensoorten, te weten grauwe gans, kolgans en Canadese gans meegenomen. Er is voor deze drie ganzensoorten gekozen omdat dit de onderlinge verschillen goed illustreert.

- Grauwe gans: specifieke doelen voor aantalsreductie in de 0-10 en de 10-20 km zone rondom Schiphol. Soort die jaarrond aanwezig. Ontheffingen zijn grotendeels gericht op populatiebeheer en deels op aan verjaging ondersteunend afschot.
- Kolgans: soort die met name in de winter aanwezig is en waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden. Bij deze soort wordt meer ingezet op schadebestrijding dat wil zeggen verjaging ondersteunend afschot en slechts in uitzonderingsgevallen op populatiebeheer.

- Canadese gans: landelijk vrijgestelde soort, die niet in alle provinciale ontheffingen is meegenomen. Hierdoor zijn voorwaarden soms beperkter dan de voor ganzen waarvoor een ontheffing is verleend.

Bij de vergelijking zal worden nagegaan in hoeverre de ontheffingen aansluiten op de aanpak zoals beschreven in het door de NRV opgestelde 'Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2020-2024'.

De verschillen in ontheffingen dan wel vrijstellingen zijn per provincie en zoveel mogelijk per ganzensoort en seizoen belicht. Waarbij de gedachte achter deze verschillen is geduid aan de hand van gesprekken met de provincies en FBEs. Daarnaast zijn ook de ervaringen van gebruikers van deze verschillende ontheffingen beschreven, alsmede een inschatting van de effectiviteit van de betreffende ontheffing/vrijstelling.

Tot slot zijn voorstellen gedaan voor een beter aansluiting tussen de provinciale ontheffingen en vrijstellingen met het oog op onder meer: een hogere effectiviteit en vereenvoudiging van regelgeving.

3. BEGRIPPENKADER

In dit begrippenkader wordt in de onderstaande paragrafen een aantal begrippen toegelicht die van belang zijn om het beheer van ganzen en de wettelijke mogelijkheden te kunnen duiden.

3.1. Winter-, zomer- en standganzen

Gedurende het jaar huisvest Nederland winterganzen (doortrekkers en wintergasten) en zomerganzen (broedvogels en overzomerende ganzen).

- Winterganzen: ganzen die buiten Nederland elders in (Noord-)Europa broeden en in het winterhalfjaar in Nederland of elders in West-Europa verblijven.
- Zomerganzen: ganzen die in ons land broeden en hun jaarcyclus (vrijwel) volledig in of nabij hun Nederlandse broedgebieden voltooien. Vooral van de grauwe gans, brandgans, grote Canadese gans en Nijlgans broeden ook behoorlijke aantallen in Nederland.
- Standganzen: ganzen die jaarrond in Nederland verblijven.

De afgelopen decennia zijn de populaties in Nederland broedende ganzen sterk toegenomen. Gezien de omvang van de populatie overzomerende ganzen, is het voortbestaan van de broedpopulaties niet langer in het geding. Tegelijkertijd zorgen ze voor grote schade aan landbouwgewassen, flora- en fauna (beschermde habitattypen, moerasvogels), alsmede wateren met een risico voor de volksgezondheid als het om zwemwater en recreatiegebieden gaat. Daarnaast vormen ganzen, vanwege hun grootte en het gegeven dat ze in groepsverband vliegen, een groot risico voor de vliegveiligheid. Het beleid bij zomerganzen is daarom veelal gericht op populatiebeheer, waarbij beoogd wordt de stand te reduceren naar een acceptabel niveau voor gewasschade. Omdat sommige ganzensoorten, denk daarbij vooral aan grauwe gans en ten dele brandgans, niet alleen in Nederland broeden maar jaarrond aanwezig zijn, wordt soms ook het begrip standganzen gebruikt.

3.2. Ondersteunend afschot en populatiebeheer

Nederland is binnen West-Europa een zeer belangrijk overwinteringsgebied voor ganzen. Bijna nergens komen er 's winters zoveel ganzen voor als in Nederland. Hierdoor heeft Nederland een grote internationale verantwoordelijkheid voor de opvang van deze trekvogels. Dit is onder meer vastgelegd in internationale richtlijnen en verdragen. Duurzame instandhouding van deze beschermde soorten is hierbij uitgangspunt. Over het algemeen is het beleid bij winterganzen gericht op schadebestrijding. Indien nodig wordt bij winterganzen daarom aan verjaging ondersteunend afschot toegestaan.

Populatiebeheer heeft als doel om de populatieomvang binnen een bepaald gebied op een niveau te brengen dat aansluit bij de maatschappelijke doelen (BIJ12 2016). Het geweer kan ingezet worden voor afschot van ganzen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen: (1) afschot om verjaging te ondersteunen en (2) populatiebeheer. In het eerste geval worden individuele dieren ter verjaging geschoten en gaat het om directe schadebestrijding. Dit gebeurt op het perceel. In het tweede geval (populatiebeheer) wordt schade voorkomen door de aantallen te reguleren.

Zowel visuele als akoestische middelen werken maar gedurende een korte periode. Daarna wennen dieren eraan. Door werende middelen af te wisselen en bovendien te combineren met afschot met het geweer, verhoogt de effectiviteit en wordt gewenning zoveel mogelijk voorkomen (BIJ12 2016).

3.3. Landelijke vrijstelling, Provinciale vrijstelling, ontheffing en opdracht

Onderstaande informatie is ontleend uit <https://www.faanabeheereenheid.nl>

Landelijke vrijstelling

Op basis van Artikel 3.13 van de Wet natuurbescherming kan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit diersoorten aanwijzen die in het gehele land belangrijke schade veroorzaken of aan kunnen richten. Deze lijst is onveranderd uit de Flora en faunawet overgenomen. Op dit moment zijn de Canadese gans, de houtduif, het konijn, de kauw, de vos en de zwarte kraai aangewezen als soorten die in het gehele land op basis van een door Gedeputeerde Staten (GS) provinciaal goedgekeurd faunabeheerplan mogen worden gereguleerd ter voorkoming van schade. Uitvoering kan plaatsvinden door de grondgebruiker of een ander, in veel gevallen de jachthouder, op basis van een grondgebruikersverklaring. De lijst kan door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit worden beperkt of uitgebreid.

Provinciale vrijstelling

Op basis van Artikel 3.13 Wet natuurbescherming kan de provincie diersoorten toevoegen die in de betreffende provincie schade kunnen veroorzaken aan bepaalde gewassen of faunasoorten. De Provinciale Staten leggen deze lijst vast in de provinciale verordening. Hierin staat ook onder welke voorwaarden handelingen kunnen worden uitgevoerd. Ook voor de provinciale vrijstelling geldt dat deze verder wordt uitgewerkt en dient plaats te vinden conform het door Gedeputeerde Staten goedgekeurde Faunabeheerplan. De uitvoering kan plaatsvinden door de grondgebruiker of een ander, in veel gevallen de jachthouder, op basis van een grondgebruikersverklaring.

Ontheffing

De provincie kan ontheffing verlenen aan de Faunabeheereenheid voor het (ver)jagen van beschermde diersoorten. De FBE machtigt vervolgens de Wildbeheereenheid (WBE) en/of jacht (akte) houders. Ontheffingen worden aangevraagd voor diersoorten die structureel voor schade zorgen of waarvan de populatie beheerd moet worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor grauwe ganzen (vanwege de grote schade) en wilde zwijnen (om de populatie op een niveau te houden waarbij aantallen zijn afgestemd in relatie tot economische-, ecologische- en veiligheidsbelangen). Deze structurele ontheffingen worden gegeven op basis van een faunabeheerplan per diersoort met analyse van probleem en onderbouwing voor de te nemen beheermaatregelen. Voor diersoorten waarvoor op voorhand geen ontheffing beschikbaar is, kunnen grondgebruikers een individuele ontheffing vragen. Er moet dan wel al schade zijn opgetreden of sprake zijn van dreigende belangrijke schade. Per provincie zijn er verschillen in procedures.

Opdracht

Gedeputeerde Staten kunnen (categorieën van) personen aanwijzen en opdracht geven om de stand van bepaalde diersoorten te beperken. Bijvoorbeeld wanneer het voor het faunabeheer meer passend is om het beheer te beleggen bij een specifieke personen of groep van personen en niet bij

alle jagers binnen een Wildbeheereenheid (WBE). De opdracht wordt bijvoorbeeld ingezet om aangerezen wilde dieren (bijv. reeën) uit hun lijden te verlossen of niet-inheemse diersoorten (exoten) te bestrijden.

3.4. Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2020-2024

Het Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2020-2024 is een vervolg op de convenanten uit 2012-2016 en 2016-2018. Net als haar voorgangers, heeft het Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2020-2024 tot doel het risico van botsingen tussen vliegtuigen en vogels (met name ganzen) op en rond de nationale luchthaven Schiphol te reduceren door maatregelen te nemen binnen de volgende vier sporen:

1. Het technisch spoor: de inzet van en onderzoek naar technische middelen om vogels te detecteren en/of te verjagen.
2. Het ruimtelijk spoor: het voorkomen dan wel mitigeren van nieuwe vogelaantrekkende bestemmingen, activiteiten en vormen van grondgebruik rondom de luchthaven en het stimuleren dat bestaande bestemmingen en vormen van grondgebruik een minder grote vogelaantrekkende werking krijgen;
3. Het foerageer spoor: het beperken van het voedselaanbod voor vogels op en rondom de luchthaven met specifieke aandacht voor overzomerende ganzen;
4. Het populatie spoor: het beperken van de populatie en het aantal aanwezige overzomerende ganzen op en rondom Schiphol.

In het 'Ganzenbeheerplan Omgeving Schiphol 2018-2024' (Arcadis 2018) van de Faunabeheereenheid Noord-Holland zijn de doelen geformuleerd omtrent de omvang van de ganzenpopulatie en de aanpak van het ganzenbeheer rond Schiphol. Omdat het populatie spoor en het daarmee samenhangende beheer van de ganzenpopulatie rond de luchthaven een verantwoordelijkheid is van de provincie (vergunningverlening) en de FBE (uitvoering) wordt in dit convenant aangesloten bij de volgende doelen uit het Ganzenbeheerplan:

- Sterke verlaging van de aantallen jaarrond verblijvende ganzen in de 0-10 km zone.
- Het voorkómen van de aanwezigheid van ganzen buiten de broedperiode op risicovolle locaties in de 0-10 km-zone.
- Reductie van de aantallen jaarrond verblijvende ganzen in de 10-20 km-zone.

3.5. Ganzenbeheerplan omgeving Schiphol 2018-2024

In het ganzenbeheerplan omgeving Schiphol (Arcadis 2018) opgesteld in opdracht van de FBE Noord-Holland worden de streefaantallen genoemd en de in rond 2018 aanwezige aantallen (tabel 1). Het aantal overzomerende grauwe ganzen in de 0-10 km zone is het zevenvoudige wat beoogd is. Voor andere ganzensoorten in deze zone wordt de nulstand nagestreefd, een doelstelling die nog niet binnen handbereik is op basis van deze cijfers. In de 0-20 km zone zijn tijdens de juli telling circa 35.000 grauwe ganzen aanwezig en nog eens 15.000 andere ganzen. De doelstelling van maximaal 7.500 grauwe en een minimale stand voor de andere soorten is bij lange na niet in zicht.

Tabel 1. Numerieke doelstellingen ganzen rondom Schiphol in vergelijking met aanwezige aantallen (overgenomen uit: Arcadis 2018)

Nummerieke doelen	Grauwe gans	Nijlgans	Canadese gans	Soepgans (en andere hybriden)	Overige soorten ¹³
	Huidige aantallen				
0-10 km zone	6.889	706	204	420	422
10-20 km zone	34.924	3.348	2.113	580	9.095
	Doelstellingen				
maximaal aantal ganzen 0-10 km-zone	1.000	nulstand	nulstand	nulstand	nulstand
maximaal aantal broedparen 0-10 km zone	150	nulstand	nulstand	nulstand	nulstand
Maximaal aantal ganzen 10-20 km zone	7.500	minimaal	minimaal	minimaal	minimaal
Maximaal aantal broedparen 10-20 km zone	1.100	minimaal	minimaal	minimaal	minimaal

4. RESULTATEN

4.1. Middelen en voorschriften ontheffingen en vrijstellingen

Bij de verschillen in ontheffingsvoorwaarden is met name gekeken vanuit het oogpunt van de vrijwillige faunabeheerders, dat wil zeggen de jagers die hun jachtveld in de omgeving van Schiphol hebben liggen. Er zijn verschillende ontheffingen beschikbaar voor nestbehandeling, het vangen van ruiende ganzen of specifiek voor de beheerders van natuurgebieden, maar deze zijn met name relevant voor beroepsmatige beheerders.

Noord-Holland heeft ontheffingen voor het beheer van ganzen specifiek ten behoeve van de vliegveiligheid en andere ontheffingen ten behoeve van landbouwschade. In Zuid-Holland worden ontheffingen verleend voor alle wettelijke belangen, maar niet specifiek voor de vliegveiligheid. In Utrecht is er wel een ontheffing verleend specifiek voor de vliegveiligheid, maar dit is enkel toepasbaar in een heel klein deel van het Utrechts grondgebied en voor één soort, de grauwe gans. In de rest van Utrecht en voor andere ganzensoorten wordt gebruik gemaakt van ontheffingen en vrijstellingen die zijn verleend voor een combinatie van wettelijke belangen. Daarbij is het van belang te weten dat beheer van Canadese ganzen in Utrecht enkel mogelijk is op basis van de landelijke vrijstelling.

Omdat beheer van ganzen in Noord-Holland binnen de 20-km zone ook mogelijk is op grond van andere ontheffingen die ten doel hebben gewasschade te reduceren, zijn ook deze ontheffingen erbij betrokken. Te meer, omdat een deel van de jachtvelden doorsneden worden door de 20-km grens, waardoor in een deel van een jachtveld beheer mogelijk is op basis van vliegveiligheid en gewasschade en in het andere deel enkel op basis van gewasschade. Door al deze ontheffingen, provinciale vrijstellingen en opdrachten en landelijke vrijstellingen naast elkaar te zetten en te vergelijken wordt een volledig beeld geschetst over de mate van complexiteit van de regelgeving waar vrijwillige jagers mee te maken hebben wanneer ze ganzen beheren ten behoeve van vliegveiligheid.

De ontheffingen die direct aan Schiphol zijn verleend zijn hier buiten beschouwing gelaten, aangezien deze niet toe treffen op het beheer van ganzen door vrijwillige jagers. Te weten de Airside (binnen de hekken) en de Landside ontheffing in de veiligheidszone.

Bij de vergelijking van middelen en voorschriften van verleende ontheffingen en vrijstellingen zijn drie ganzensoorten over de drie provincies betrokken, te weten grauwe gans, kolgans en Canadese gans. Er is voor deze drie ganzensoorten gekozen omdat dit de onderlinge verschillen goed illustreert. Daarnaast zijn per provincie alle ontheffingen en vrijstellingen van alle ganzensoorten met elkaar vergeleken.

Grauwe gans

Middelen:

Voor populatiebeheer en schadebestrijding voor grauwe gans zijn verschillende ontheffingen en vrijstellingen verleend. Dit geldt voor alle drie de provincies. Zie tabel 3 voor het overzicht van in te zetten middelen per ontheffing.

De in te zetten middelen verschillen per provincie, per wettelijk belang (bijv. gewasschade en vliegveiligheid), per seizoen en wat het achterliggende doel van het afschot is. Bij dit laatste wordt onderscheid gemaakt tussen populatiebeheer en schadebestrijding. Populatiebeheer heeft als doel de stand terug te brengen en is dus gericht op het doden van veel ganzen door middel van afschot en ruivangsten, al dan niet in combinatie met nestbehandeling. Om deze redenen zijn hier meer middelen toegestaan bij schadebestrijding, dat als doel heeft met ondersteunend afschot de ganzen te verjagen. Uitgangspositie hierbij is dat wanneer preventieve middelen niet toereikend zijn om ganzen van percelen met gewassen te weren, het middel 'aan verjaging ondersteunend afschot' ingezet kan worden. Dit middel heeft als doel effectief te verjagen en gewenning aan preventieve middelen te voorkomen.

Verscheidene ontheffingen in de drie provincies zijn jaarrond toepasbaar. Andere zijn voor de winterperiode of zomerperiode verleend. Het kan ook zijn dat ze zowel voor de zomerperiode als winterperiode zijn verleend, maar dat de ontheffing niet jaarrond op basis van dezelfde voorschriften is te gebruiken. De ontheffingen gericht op de zomerperiode, starten variërend per provincie en per ontheffing tussen 1 februari en 1 april.

De provinciale vrijstellingen bieden minder middelen en hebben restrictievere voorschriften dan de meeste ontheffingen. Zo mogen bij de vrijstellingen meestal geen lokmiddelen worden ingezet.

Sommige middelen zijn gelijk, zo kan overal een hagel- en kogelgeweer worden ingezet.

De middelen 'geluidsdemper' en 'beheer op zon- en feestdagen' lijken op basis van de ontheffingsvoorschriften verschillend te zijn tussen provincies en ontheffingen. Echter dit blijkt in de praktijk nauwelijks een verschil op te leveren, zoals hieronder onder de kopjes 'geluidsdemper' en 'beheer op zon- en feestdagen' wordt beschreven.

In Noord-Holland kan eerder gestart worden met beheer dan in Zuid-Holland, dat wil zeggen 1 uur voor zonsopgang tot 1 uur na zonsondergang, terwijl dat in Zuid-Holland een ½ uur is.

Middelen om te lokken kunnen de effectiviteit van het beheer sterk beïnvloeden. Wanneer toegestaan zullen jagers dit in het merendeel van gevallen ook graag willen inzetten. Dit betreft de volgende middelen:

- Lokvogels (kunstmatig en niet-levend)
- Lokfluit
- Elektronische lokfluit
- Lokvoer

Opvallend is dat er niet alleen ontheffingen tussen de provincies op dit gebied van elkaar verschillen, maar vaak ook bij ontheffingen binnen een provincie. Zo verschillen de ontheffingen van Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland ten aanzien van de inzet van een elektronische lokfluit voor de grauwe gans.

Dit heeft onder meer te maken met wanneer de ontheffing verleend is, aangezien de provincies en omgevingsdienst meer recent de mogelijkheden hebben verruimd. Daarnaast is het wettelijk belang van invloed op de toegestane middelen, waarbij vliegveiligheid over het algemeen zwaarder wordt gewogen dan gewasschade.

Hoewel dit wellicht detaillistisch lijkt, kan een verkeerd gebruik van de ontheffingsvoorschriften leiden tot een overtreding en mogelijk verlies van de jachtakte.

Voorschriften:

In tabel 4 zijn de voorschriften van de verschillende ontheffingen weergegeven.

In Noord-Holland wordt voor een aantal ontheffingen het aantal mede-uitvoerders beperkt en ook het aantal te doden ganzen per verjaagactie. Het aantal te doden ganzen is enkel beperkt met een vrijstelling in Utrecht en de vrijstelling in Utrecht. In Zuid-Holland wordt in zijn geheel niet met een beperking gewerkt.

Daarnaast gelden in een aantal gevallen voorwaarden ten aanzien van: of het een vereiste is dat preventieve middelen geplaatst worden, of afschot enkel op kwetsbare percelen is toegestaan, en of afschot alleen op schadeperceel is toegestaan.

Dit verschilt met name tussen ontheffingen en vrijstellingen, deze laatste zijn restrictiever dan de ontheffingen. In Zuid-Holland geldt dat bij de ontheffing voor standganzen er wel preventieve middelen geplaatst dienen te worden, bij de andere ontheffingen in Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht is dat niet het geval.

Het voorafgaand melden bij de omgevingsdienst is van toepassing voor sommige ontheffingen in Noord-Holland en Zuid-Holland.

Tabel 3. Middelen voor populatiebeheer en schadebestrijding van grauwe gans in NH, ZH en UT

Provincie	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	0,5 uur voor zonsopgang /-ondergang	1 uur voor zonsopgang /-ondergang	Hagel-/kogelgeweer	Geluidsdemper	Binnen afpalingsrecht eendenkooi	Schriftelijke toestemming kooiker	Lokvogels (kunstmatig en niet-levend)	Lokfluit	Elektronische lokfluit	Lokvoer	Slag-, snij- of steekwapen	Vanuit stilstaand voertuig	Vanuit varend vaartuig (< 5 km/uur)	Binnen bebouwde kom	Jachtvelden < 40 ha	Op zon- en feestdagen	Inzet jachtvogels
NH	OD.357591. Populatiebeheer grauwe gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans, inclusief verwilderde/hybride	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	Besluit 11 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 10-20 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
NH	Provinciale vrijstelling	S, Z, W	kwetsbare gewassen: jaarrond overjarig grasland: 1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	Beschikking ODH287561	S	15 feb (noordelijke delta ZH) of 1 mrt (ander deel ZH) t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	Beschikking ODH464403	W	1 nov tot en met 14 feb (noordelijke delta) of 29 feb (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	Beschikking ODH519067	W	1 nov tot en met 14 feb (noordelijke delta) of 29 feb (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	Provinciale vrijstelling	Z	zomerperiode 16-2-2021 t/m 31-10-2021	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	Provinciale vrijstelling	W	winterperiode 1-11 t/m 14-2 (regio Noordelijke Delta) en 1- 11 t/m 29-2 (overige regio's)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee

Vergelijking provinciale ontheffingsvoorschriften ganzen rondom Schiphol

Provincie	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	0,5 uur voor zonsopgang /-ondergang	1 uur voor zonsopgang /-ondergang	Hagel-/kogelgeweer	Geluidsdemper	Binnen afpalingsrecht eendenkooi	Schriftelijke toestemming kooiker	Lokvogels (kunstmatig en niet-levend)	Lokfluit	Elektronische lokfluit	Lokvoer	Slag-, snij- of steekwapen	Vanuit stil staand voertuig	Vanuit varende vaartuig (< 5 km/uur)	Binnen bebouwde kom	Jachtvelden < 40 ha	Op zon- en feestdagen	Inzet jachtvogels
UT	Provinciale vrijstelling	W	1 nov t/m 29 feb	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
UT	Ontheffing Koppelreductie	Z	1 feb t/m 31 mrt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
UT	Ontheffing Populatiereductie	S	1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
UT	Ontheffing in kader van vliegveiligheid (straal 10 km)	S	jaarrond (1 nov t/m 31 mrt 1/2 uur na zonsondergang en voor zonsopkomst, daarbuiten 1 uur voor/na zonsonderg/-opkomst)	ja, 0-10 km zone	Ja/Nee	Ja/Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee

* geldt niet in zijn algemeenheid, maar een paar specifieke gebieden

Tabel 4. Voorschriften voor populatiebeheer en schadebestrijding van grauwe gans in NH, ZH en UT

Provincie	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	Mede uitvoerders toegestaan	Aantal vogels per verjaagactie per jager	Noodzaak preventieve middelen?	Op kwetsbare percelen	Afschot alleen op schadeperceel	Minimale groepsgrootte (> 5 ganzen)	Voorafgaand melden bij omgevingsdienst	Gunstige Referentiepopulatie (GRP) of andere	Natura 2000 en ganzen-foerageergebieden
NH	OD.357591. Populatiebeheer grauwe gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans, inclusief verwilderde/hybride	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Niet in periode 1 nov-31 mrt, en indien brandgans aanwezig niet tussen 1-30 apr, of indien rotgans aanwezig niet tussen 1 apr-31mei. Uitzondering voor Natura 2000 gebied Zeevang.
NH	Besluit 11 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 10-20 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nvt
NH	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nvt
NH	Provinciale vrijstelling	S, Z, W	kwetsbare gewassen: jaarrond overjarig grasland: 1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	ja, max 5	max 4	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
ZH	Beschikking ODH287561	S	15 feb (noordelijke delta ZH) of 1 mrt (ander deel ZH) t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee
ZH	Beschikking ODH464403	W	1 nov tot en met 14 feb (noordelijke delta) of 29 feb (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
ZH	Concept-Beschikking ODH519067	W	1 nov tot en met 14 feb (noordelijke delta) of 29 feb (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
ZH	Provinciale vrijstelling	Z	zomerperiode 16-2-2021 t/m 31-10-2021	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
ZH	Provinciale vrijstelling	W	winterperiode 1-11 t/m 14-2 (regio Noordelijke Delta) en 1-11 t/m 29-2 (overige regio's)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee

Vergelijking provinciale ontheffingsvoorschriften ganzen rondom Schiphol

Provincie	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	Mede uitvoerders toegestaan	Aantal vogels per verjaagactie per jager	Noodzaak preventieve middelen?	Op kwetsbare percelen	Afschot alleen op schadeperceel	Minimale groeps grootte (> 5 ganzen)	Voorafgaand melden bij omgevingsdienst	Gunstige Referentiepopulatie (GRP) of andere	Natura 2000 en ganzen-foerageergebieden
UT	Provinciale vrijstelling	W	1 nov t/m 29 feb	ja, niet specifiek	Ja	2	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
UT	Ontheffing Koppelreductie	Z	1 feb t/m 31 mrt	ja, niet specifiek	Ja	2	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja/Nee
UT	Ontheffing Populatiereductie	S	1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
UT	Ontheffing in kader van vliegveiligheid (straal 10 km)	S	jaarrond (1 nov t/m 31 mrt 1/2 uur na zonsondergang en voor zonsopkomst, daarbuiten 1 uur voor/na zonsonderg/-opkomst)	ja, 0-10 km zone	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee

Kolgans

Middelen:

In Noord-Holland is er een vrijstelling en een ontheffing voor de kolgans verleend, waarbij bij deze laatste er onderscheid wordt gemaakt tussen beheer in de zomer- en de winterperiode. In Zuid-Holland zijn twee ontheffingen voor kolganzen verleend. Utrecht kent een vrijstelling en een ontheffing. Zie tabel 5 voor het overzicht van in te zetten middelen per ontheffing.

De ontheffingen voor de kolgans zijn over het algemeen terughoudender wat in te zetten middelen betreft dan die voor de grauwe gans. Omdat Nederland een belangrijk overwinteringsgebied is voor kolganzen, waar ook internationale verdragen en instandhoudingsverplichtingen zijn bepaald, is het beheer terughoudender dan voor een soorten die zich als standvogel in Nederland gevestigd hebben. Over het algemeen is het bij de kolgans meer te doen om schadebestrijding, waarbij aan verjaging ondersteunend afschot is toegestaan.

In Noord-Holland is er een ontheffing voor populatiereductie van kolganzen in de 0-10 km zone rondom Schiphol. De vrijstelling is bedoeld om binnen de provincie ondersteunend afschot mogelijk te maken om gewasschade te beperken. Ten behoeve van populatiereductie zijn lokmiddelen toegestaan, ten behoeve van verjaging echter niet.

Over het algemeen begint op basis van de ontheffingen en vrijstellingen de zomerperiode op 1 maart en eindigt 31 oktober. Enkel in Utrecht wordt 1 april in plaats van 1 maart gebruikt.

In alle drie de provincies mag zowel een hagel- als kogelgeweer worden ingezet.

De middelen 'geluidsdemper' en 'beheer op zon- en feestdagen' lijken op basis van de ontheffingsvoorschriften verschillend te zijn tussen provincies en ontheffingen. Echter dit blijkt in de praktijk nauwelijks een verschil op te leveren, zoals hieronder onder de kopjes 'geluidsdemper' en 'beheer op zon- en feestdagen' wordt beschreven.

Middelen om te lokken kunnen de effectiviteit van het beheer sterk beïnvloeden. Wanneer toegestaan zullen jagers dit in het merendeel van gevallen ook graag willen inzetten. Dit betreft de volgende middelen:

- Lokvogels (kunstmatig en niet-levend)
- Lokfluit
- Elektronische lokfluit
- Lokvoer

In Zuid-Holland is er een ontheffing voor de zomerperiode, waarin alle vier de in deze studie onderscheiden lokmiddelen zijn toegestaan. In de winterperiode is daarvan de elektronische lokfluit niet toegestaan.

In Utrecht zijn zowel op basis van de vrijstelling als de ontheffing geen lokmiddelen toegestaan.

Er is geen duidelijke lijn herkenbaar, wanneer 1 uur of ½ uur voor zonopgang het geweer gebruikt mag worden.

Hoewel dit wellicht detaillistisch lijkt, kan een verkeerd gebruik van de ontheffingsvoorschriften leiden tot een overtreding en mogelijk verlies van de jachtakte.

Voorschriften:

In tabel 6 zijn de voorschriften van de verschillende ontheffingen weergegeven.

In Noord-Holland wordt voor de ontheffing als ook de vrijstelling het aantal mede-uitvoerders beperkt en ook het aantal te doden ganzen per verjaagactie, uitgezonderd in de zomerperiode op basis van de ontheffing. In Zuid-Holland is geen beperking van kracht voor het aantal uitvoerders of het aantal te doden kolganzen. Terwijl in Utrecht ondersteunend afschot enkel toegestaan is bij een minimale groepsgrootte van meer dan 5 exemplaren, waarbij maximaal 2 dieren per groep mogen worden geschoten.

Daarnaast gelden voor de ontheffingen en vrijstellingen voorwaarden ten aanzien van: of het een vereiste is dat preventieve middelen geplaatst worden, of afschot enkel op kwetsbare percelen is toegestaan, en of afschot alleen op schadeperceel is toegestaan.

In de 0-10 km zone rondom Schiphol in Noord-Holland geldt dit niet, wel echter voor de vrijstelling in Noord-Holland. In Zuid-Holland dient wel aan deze voorwaarden voldaan te zijn in de winterperiode, in de zomerperiode echter enkel voor de plaatsing van preventieve middelen. In Utrecht dient in alle gevallen aan deze voorwaarden voldaan te worden.

Het voorafgaand melden bij de omgevingsdienst is van toepassing voor sommige ontheffingen in Noord-Holland en Zuid-Holland.

Tabel 5. Middelen voor populatiebeheer en schadebestrijding van kolgans in NH, ZH en UT

Provincie	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	0,5 uur voor zonsopgang /-ondergang	1 uur voor zonsopgang /-ondergang	Hagel-/kogelgeweer	Geluidsdemper	Binnen afpalingsrecht eendenkooi	Schriftelijke toestemming kooiker	Lokvogels (kunstmatig en niet-levend)	Lokfluit	Elektronische lokfluit	Lokvoer	Slag-, snij- of steekwapen	Vanuit stilstaand voertuig	Vanuit varend vaartuig (< 5 km/uur)	Binnen bebouwde kom	Jachtvelden < 40 ha	Op zon- en feestdagen	Inzet jachtvogels
NH	Besluit 12 (2018)	Z	1 maart t/m 1 november	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
NH	Besluit 12 (2018)	W	1 november t/m 1 maart	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
NH	Provinciale vrijstelling	S, Z, W	kwetsbare gewassen: jaarrond overjarig grasland: 1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	Beschikking ODH287561	S, Z, W	1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	Beschikking ODH464403	W	1 nov tot en met 14 feb (noordelijke delta) of 29 feb (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
UT	Provinciale vrijstelling	W	1 nov t/m 29 feb	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
UT	Ontheffing (aan verjaging ondersteunend afschot)	W	1 apr t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee

* geldt niet in zijn algemeenheid, maar een paar specifieke gebieden

Tabel 6. Voorschriften voor populatiebeheer en schadebestrijding van kolgans in NH, ZH en UT

Provincie	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	Mede uitvoerders toegestaan	Aantal vogels per verjaagactie per jager	Noodzaak preventieve middelen?	Op kwetsbare percelen	Afschot alleen op schadeperceel	Minimale groepsgrootte (> 5 ganzen)	Voorafgaand melden bij omgevingsdienst	Gunstige Referentiepopulatie (GRP) of andere	Natura 2000 en ganzen-foerageergebieden
NH	Besluit 12 (2018)	Z	1 maart t/m 1 november	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nvt
NH	Besluit 12 (2018)	W	1 november t/m 1 maart	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	4	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nvt
NH	Provinciale vrijstelling	S, Z, W	kwetsbare gewassen: jaarrond overjarig grasland: 1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	ja, max 5	max 4	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
ZH	Beschikking ODH287561	S, Z, W	1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee
ZH	Beschikking ODH464403	W	1 nov tot en met 14 feb (noordelijke delta) of 29 feb (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
UT	Provinciale vrijstelling	W	1 nov t/m 29 feb	ja, niet specifiek	Ja	2	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
UT	Ontheffing (aan verjaging ondersteunend afschot)	W	1 apr t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	2	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja/nee

Canadese gans

Middelen:

In Noord-Holland is er een ontheffing voor de grote Canadese gans en de kleine Canadese gans verleend. In Zuid-Holland is een ontheffing voor Canadese gans. In Utrecht is er geen aparte ontheffing voor de Canadese gans en het beheer vindt plaats op basis van de landelijke vrijstelling. Zie tabel 7 voor het overzicht van in te zetten middelen per ontheffing.

Op basis van de landelijke vrijstelling kan het beheer jaarrond plaatsvinden van zonsopgang tot zonsondergang. Dit is de situatie in Utrecht.

In Noord-Holland is een ontheffing verleend, waarin in de periode 1 maart t/m 30 september van 1 uur voor zonsopgang tot 1 uur na zonsondergang kan worden opgetreden. In de periode 1 oktober tot 29 februari en in de 10-20 km zone dient echter teruggevallen worden op de landelijke vrijstelling, waardoor geen afschot is toegestaan voor zonsopkomst of na zonsondergang. In de 0-10 km zone in Noord-Holland is op basis van een andere ontheffing wel jaarrond beheer toegestaan waarbij van 1 uur voor zonsopgang tot 1 uur na zonsondergang van het geweer gebruik kan worden gemaakt.

In Zuid-Holland is een ontheffing verleend die jaarrond geldig is, op basis hiervan is van ½ uur voor zonsopgang tot ½ uur na zonsondergang afschot mogelijk.

In alle drie de provincies mag zowel een hagel- als kogelgeweer worden ingezet.

Het middel 'geluidsdemper' lijkt op basis van de ontheffingsvoorschriften verschillend te zijn tussen provincies. Echter dit blijkt in de praktijk nauwelijks een verschil op te leveren, zoals hieronder onder de kopje 'geluidsdemper' wordt beschreven.

Het middel 'beheer op zon- en feestdagen' is echter in tegenstelling tot de situatie bij grauwe gans en kolgans wel anders. Op basis van de provinciale ontheffingen in Noord-Holland en Zuid-Holland kan ook op zondag gebruik worden gemaakt van het geweer. Dit is echter op basis van de landelijke vrijstelling niet toegestaan. Dit betekent dat in Utrecht geen beheer van de Canadese gans op zondag mogelijk is, evenmin als in de winterperiode (1 oktober tot 29 februari) in de 10-20 zone in Noord-Holland.

Middelen om te lokken kunnen de effectiviteit van het beheer sterk beïnvloeden. Wanneer toegestaan zullen jagers dit in het merendeel van gevallen ook graag willen inzetten. Dit betreft de volgende middelen:

- Lokvogels (kunstmatig en niet-levend)
- Lokfluit
- Elektronische lokfluit
- Lokvoer

In Noord-Holland en Zuid-Holland zijn op basis van de ontheffing deze middelen toegestaan. Uitgezonderd de elektronische lokfluit in de winterperiode (1 oktober tot 29 februari) in de 10-20

zone in Noord-Holland. In Utrecht is de elektronische lokfluit evenmin toegestaan, omdat de landelijk vrijstelling dit niet toelaat.

Hoewel dit wellicht detaillistisch lijkt, kan een verkeerd gebruik van de ontheffingsvoorschriften leiden tot een overtreding en mogelijk verlies van de jachtakte.

Voorschriften:

In tabel 8 zijn de voorschriften van de verschillende ontheffingen weergegeven.

In Noord-Holland wordt voor de 0-10km zone ontheffing het aantal mede-uitvoerders beperkt. In Zuid-Holland en Utrecht geldt geen beperking.

Daarnaast zijn er in de ontheffingen voorschriften opgenomen ten aanzien van: of het een vereiste is dat preventieve middelen geplaatst worden, of afschot enkel op kwetsbare percelen is toegestaan, en of afschot alleen op schadeperceel is toegestaan.

In Noord-Holland gelden voor beide ontheffingen deze voorwaarden niet. Evenmin in Utrecht, omdat het beheer daar op de landelijke vrijstelling is gebaseerd. In Zuid-Holland geldt de noodzaak tot het plaatsen van preventieve middelen, terwijl dit onder de landelijke vrijstelling niet noodzakelijk is. In de praktijk betekent dit, dat wanneer er geen preventieve middelen zijn geplaatst er alleen vanaf zonsopkomst Canadese ganzen geschoten kunnen worden, terwijl dit voor de grauwe gans wel mogelijk is.

Het voorafgaand melden bij de omgevingsdienst is van toepassing voor twee van de drie ontheffingen in Noord-Holland.

Tabel 7. Middelen voor populatiebeheer en schadebestrijding van Canadese gans in NH, ZH en UT

Provincie	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	0,5 uur voor zonsopgang /-ondergang	1 uur voor zonsopgang /-ondergang	Hagel-/kogelgeweer	Geluidsdemper	Binnen afpalingsrecht eendenkooi	Schriftelijke toestemming kooiker	Lokvogels (kunstmatig en niet-levend)	Lokfluit	Elektronische lokfluit	Lokvoer	Slag-, snij- of steekwapen	Vanuit stilstaand voertuig	Vanuit varend vaartuig (< 5 km/uur)	Binnen bebouwde kom	Jachtvelden < 40 ha	Op zon- en feestdagen	Inzet jachtvogels
NH	OD.357591. Populatiebeheer grauwe gans, brandgans, <u>grote Canadese gans</u> , kleine Canadese gans, inclusief verwilderde/hybride	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	OD.357591. Populatiebeheer grauwe gans, brandgans, grote Canadese gans, <u>kleine Canadese gans</u> , inclusief verwilderde/hybride	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
ZH	Beschikking ODH287561	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee

* geldt niet in zijn algemeenheid, maar een paar specifieke gebieden

Tabel 8. Voorschriften voor populatiebeheer en schadebestrijding van Canadese gans in NH, ZH en UT

Provincie	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	Mede uitvoerders toegestaan	Aantal vogels per verjaagactie per jager	Noodzaak preventieve middelen?	Op kwetsbare percelen	Afschot alleen op schadeperceel	Minimale groepsgrootte (> 5 ganzen)	Voorafgaand melden bij omgevingsdienst	Gunstige Referentiepopulatie (GRP) of andere	Natura 2000 en ganzen-foerageergebieden
NH	OD.357591. Populatiebeheer grauwe gans, brandgans, <u>grote Canadese gans</u> , kleine Canadese gans, inclusief verwilderde/hybride	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Niet in periode 1 nov-31 mrt, en indien brandgans aanwezig niet tussen 1-30 apr, of indien rotgans aanwezig niet tussen 1 apr-31mei. Uitzondering voor Natura 2000 gebied Zeevang.
NH	OD.357591. Populatiebeheer grauwe gans, brandgans, grote Canadese gans, <u>kleine Canadese gans</u> , inclusief verwilderde/hybride	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Niet in periode 1 nov-31 mrt, en indien brandgans aanwezig niet tussen 1-30 apr, of indien rotgans aanwezig niet tussen 1 apr-31mei. Uitzondering voor Natura 2000 gebied Zeevang.
NH	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nvt
ZH	Beschikking ODH287561	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee

Noord-Holland

Middelen:

Er bestaan in Noord-Holland ontheffingen en vrijstellingen voor brandgans, Canadese gans, grote Canadese gans, kleine Canadese gans, grauwe gans, Indische gans, kolgans, Nijlgans soepgans en toendrarietgans. Zie tabel 9 voor het overzicht van in te zetten middelen per ontheffing.

Een aantal is specifiek voor de 0-10 km zone en de 10-20 km zone rond Schiphol, terwijl de andere de gehele provincie zijn opgesteld.

Alle ontheffingen en vrijstellingen zijn geldig van 1 uur voor zonsopgang tot een 1 uur na zonsondergang.

Lokmiddelen, zoals lokvogels, lokfluit, elektronische lokfluit en lokvoer, zijn in een groot aantal ontheffingen toegestaan, voor een aantal niet toegestaan, en in sommige gevallen is een dele van de lokmiddelen toegestaan.

Een aantal ontheffingen en vrijstellingen geldt jaarrond, het merendeel is echter enkel in een gedeelte van het jaar te gebruiken.

Voorschriften:

In tabel 10 zijn de voorschriften van de verschillende ontheffingen weergegeven.

In de meeste ontheffingen en vrijstellingen in Noord-Holland kunnen mede-uitvoerders worden ingezet. Uitgezonderd de opdracht voor de Nijlgans. Dit is voor een belangrijk deel van de ontheffingen en vrijstellingen beperkt tot 4 of 5 mede-uitvoerders. In de ontheffing voor de winterperiode in de 0-10 km zone en de jaarrond geldende vrijstelling is het aantal te doden vogels per verjaagactie gegeven, dit zijn er maximaal 4. Voor de overige ontheffingen is geen bovengrens bepaald.

Of er noodzaak bestaat voor (a) de inzet van preventieve middelen, (b) er enkel op kwetsbare percelen beheer kan plaatsvinden, (c) afschot alleen op schadeperceel kan plaatsvinden, en (d) er voorafgaand een melding gedaan moet worden en bij de omgevingsdienst wisselt over de ontheffingen en vrijstellingen.

Tabel 9. Middelen voor populatiebeheer en schadebestrijding van ganzen in Noord-Holland

Provincie	Ganzensoort	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	0,5 uur voor zonsopgang /-ondergang	1 uur voor zonsopgang /-ondergang	Hagel-/kogelgeweer	Geluidsdemper	Binnen afpalingsrecht eendenkooi	Schriftelijke toestemming kooiker	Lokvogels (kunstmatig en niet-levend)	Lokfluit	Elektronische lokfluit	Lokvoer	Slag-, snij- of steekwapen	Vanuit stilstaand voertuig	Vanuit varend vaartuig (< 5 km/uur)	Binnen bebouwde kom	Jachtvelden < 40 ha	Op zon- en feestdagen	Inzet jachtvogels
NH	G	OD.357591. Populatiebeheer gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee	
NH	S	OD.357591. Populatiebeheer gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	B	OD.357591. Populatiebeheer gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	gC	OD.357591. Populatiebeheer gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	kC	OD.357591. Populatiebeheer gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	G	Besluit 11 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 10-20 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	S	Besluit 11 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 10-20 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	G	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
NH	S	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
NH	C	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee

Vergelijking provinciale ontheffingsvoorschriften ganzen rondom Schiphol

Provincie	Ganzensoort	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	0,5 uur voor zonsopgang /-ondergang	1 uur voor zonsopgang /-ondergang	Hagel-/kogelgeweer	Geluidsdemper	Binnen afpalingsrecht eendenkooi	Schriftelijke toestemming kooiker	Lokvogels (kunstmatig en niet-levend)	Lokfluit	Elektronische lokfluit	Lokvoer	Slag-, snij- of steekwapen	Vanuit stilstaand voertuig	Vanuit varende vaartuig (< 5 km/uur)	Binnen bebouwde kom	Jachtvelden < 40 ha	Op zon- en feestdagen	Inzet jachtvogels
NH	I	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
NH	N	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
NH	B	Besluit 12 (2018)	Z	1 maart t/m 1 november	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
NH	K	Besluit 12 (2018)	Z	1 maart t/m 1 november	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Ja	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
NH	B	Besluit 12 (2018)	W	1 november t/m 1 maart	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
NH	K	Besluit 12 (2018)	W	1 november t/m 1 maart	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
NH	T	Besluit 12 (2018)	W	1 november t/m 1 maart	ja, 0-10 km zone	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja *	Ja *	Ja	Nee
NH	N	Opdracht ex artikel 3.18 Wnb	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	N	Opdracht ex artikel 3.18 Wnb, toevoeging	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	N	Opdracht ex artikel 3.18 Wnb, wijziging	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja
NH	G	Provinciale vrijstelling	S, Z, W	kwetsbare gewassen: jaarrond overjarig grasland: 1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
NH	B	Provinciale vrijstelling	S, Z, W	kwetsbare gewassen: jaarrond overjarig grasland: 1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee

Vergelijking provinciale ontheffingsvoorschriften ganzen rondom Schiphol

Provincie	Ganzensoort	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	0,5 uur voor zonsopgang /-ondergang	1 uur voor zonsopgang /-ondergang	Hagel-/kogelgeweer	Geluidsdemper	Binnen afpalingsrecht eendenkooi	Schriftelijke toestemming kooiker	Lokvogels (kunstmatig en niet-levend)	Lokfluit	Elektronische lokfluit	Lokvoer	Slag-, snij- of steekwapen	Vanuit stil staand voertuig	Vanuit varende vaartuig (< 5 km/uur)	Binnen bebouwde kom	Jachtvelden < 40 ha	Op zon- en feestdagen	Inzet jachtvogels
NH	K	Provinciale vrijstelling	S, Z, W	kwetsbare gewassen: jaarrond overjarig grasland: 1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee

B: Brandgans; C: Canadese gans; gC: grote Canadese gans; kC: kleine Canadese gans; G: Grauwe gans; I: Indische gans; K: Kolgans; N: Nijlgans; S: Soepgans; T: Toendrarietgans

* geldt niet in zijn algemeenheid, maar een paar specifieke gebieden

Tabel 10. Voorschriften voor populatiebeheer en schadebestrijding van ganzen in Noord-Holland

Provincie	Ganzensoort	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	Mede uitvoerders toegestaan	Aantal vogels per verjaagactie per jager	Noodzaak preventieve middelen?	Op kwetsbare percelen	Afschot alleen op schadeperceel	Minimale groepsgrootte (> 5 ganzen)	Voorafgaand melden bij omgevingsdienst	Gunstige Referentiepopulatie (GRP) of andere	Natura 2000 en ganzen-foerageergebieden
NH	G	OD.357591. Populatiebeheer gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Niet in periode 1 nov-31 mrt, en indien brandgans aanwezig niet tussen 1-30 apr, of indien rotgans aanwezig niet tussen 1 apr-31mei. Uitzondering N2K Zeevang.
NH	S	OD.357591. Populatiebeheer gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Niet in periode 1 nov-31 mrt, en indien brandgans aanwezig niet tussen 1-30 apr, of indien rotgans aanwezig niet tussen 1 apr-31mei. Uitzondering N2K Zeevang.
NH	B	OD.357591. Populatiebeheer gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Niet in periode 1 nov-31 mrt, en indien brandgans aanwezig niet tussen 1-30 apr, of indien rotgans aanwezig niet tussen 1 apr-31mei. Uitzondering N2K Zeevang.
NH	gC	OD.357591. Populatiebeheer gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Niet in periode 1 nov-31 mrt, en indien brandgans aanwezig niet tussen 1-30 apr, of indien rotgans aanwezig niet tussen 1 apr-31mei. Uitzondering N2K Zeevang.
NH	kC	OD.357591. Populatiebeheer gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans	S	koppelreductie 1 feb t/m 31 mrt afschot van 1 mrt t/m 30 sep	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Niet in periode 1 nov-31 mrt, en indien brandgans aanwezig niet tussen 1-30 apr, of indien rotgans aanwezig niet tussen 1 apr-31mei. Uitzondering N2K Zeevang.
NH	G	Besluit 11 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 10-20 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nvt
NH	S	Besluit 11 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 10-20 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nvt
NH	G	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nvt

Vergelijking provinciale ontheffingsvoorschriften ganzen rondom Schiphol

Provincie	Ganzensoort	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	Mede uitvoerders toegestaan	Aantal vogels per verjaagactie per jager	Noodzaak preventieve middelen?	Op kwetsbare percelen	Afschot alleen op schadeperceel	Minimale groeps grootte (> 5 ganzen)	Voorafgaand melden bij omgevingsdienst	Gunstige Referentiepopulatie (GRP) of andere	Natura 2000 en ganzen-foerageergebieden
NH	S	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nvt
NH	C	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nvt
NH	I	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nvt
NH	N	Besluit 12 (2018)	S, Z, W	jaarrond	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nvt
NH	B	Besluit 12 (2018)	Z	1 maart t/m 1 november	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nvt
NH	K	Besluit 12 (2018)	Z	1 maart t/m 1 november	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nvt
NH	B	Besluit 12 (2018)	W	1 november t/m 1 maart	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	4	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nvt
NH	K	Besluit 12 (2018)	W	1 november t/m 1 maart	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	4	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nvt
NH	T	Besluit 12 (2018)	W	1 november t/m 1 maart	ja, 0-10 km zone	Ja, 4 max	4	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nvt
NH	N	Opdracht ex artikel 3.18 Wnb	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	ja, alleen in polder Zeevang
NH	N	Opdracht ex artikel 3.18 Wnb, toevoeging	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	ja, alleen in polder Zeevang
NH	N	Opdracht ex artikel 3.18 Wnb, wijziging	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	ja, alleen in polder Zeevang
NH	G	Provinciale vrijstelling	S, Z, W	kwetsbare gewassen: jaarrond overjarig grasland: 1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	ja, max 5	max 4	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee

Vergelijking provinciale ontheffingsvoorschriften ganzen rondom Schiphol

Provincie	Ganzensoort	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	Mede uitvoerders toegestaan	Aantal vogels per verjaagactie per jager	Noodzaak preventieve middelen?	Op kwetsbare percelen	Afschot alleen op schadeperceel	Minimale groepsgrootte (> 5 ganzen)	Voorafgaand melden bij omgevingsdienst	Gunstige Referentiepopulatie (GRP) of andere	Natura 2000 en ganzen-foeragegebieden
NH	B	Provinciale vrijstelling	S, Z, W	kwetsbare gewassen: jaarrond overjarig grasland: 1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	ja, max 5	max 4	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
NH	K	Provinciale vrijstelling	S, Z, W	kwetsbare gewassen: jaarrond overjarig grasland: 1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	ja, max 5	max 4	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee

B: Brandgans; C: Canadese gans; gC: grote Canadese gans; kC: kleine Canadese gans; G: Grauwe gans; I: Indische gans; K: Kolgans; N: Nijlgans; S: Soepgans; T: Toendrarietgans

Zuid-Holland

Middelen:

Er bestaan in Zuid-Holland ontheffingen en vrijstellingen voor brandgans, Canadese gans, grauwe gans, kolgans, Nijlgans en soepgans. Zie tabel 11 voor het overzicht van in te zetten middelen per ontheffing.

Er zijn geen ontheffingen opgesteld specifiek voor Schiphol. De ontheffingen en vrijstellingen zijn verleend op basis van diverse belangen, waar vliegveiligheid er een van is.

Alle ontheffingen en vrijstellingen zijn geldig van ½ uur voor zonsopgang tot een ½ uur na zonsondergang.

Lokmiddelen, zoals lokvogels, lokfluit, elektronische lokfluit en lokvoer, zijn voor alle ontheffingen toegestaan, uitgezonderd de elektronische lokfluit in de winterontheffing voor grauwe gans en kolgans. In de vrijstelling is geen enkel lokmiddel toegestaan.

Een aantal ontheffingen voor vier ganzensoorten geldt jaarrond. Andere ontheffingen en de vrijstelling voor de zomerperiode starten 15 februari of 1 maart, afhankelijk van locatie in Zuid-Holland. De winterperiode start per 1 november en loopt tot 15 februari dan wel 1 maart.

Voorschriften:

In tabel 12 zijn de voorschriften van de verschillende ontheffingen weergegeven.

In alle ontheffingen en vrijstellingen in Zuid-Holland kunnen mede-uitvoerders worden ingezet, daarbij is er geen maximum aantal bepaald. Evenmin is er een maximum aantal te doden vogels per verjaagactie bepaald.

Of er noodzaak bestaat voor (a) de inzet van preventieve middelen, (b) er enkel op kwetsbare percelen beheer kan plaatsvinden, (c) afschot alleen op schadeperceel kan plaatsvinden, en (d) er voorafgaand een melding gedaan moet worden en bij de omgevingsdienst wisselt over de ontheffingen en vrijstellingen.

Tabel 11. Middelen voor populatiebeheer en schadebestrijding van ganzen in Zuid-Holland

Provincie	Ganzensoort	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	0,5 uur voor zonsopgang /-ondergang	1 uur voor zonsopgang /-ondergang	Hagel-/kogelgeweer	Geluidsdemper	Binnen afpalingsrecht eendenkooi	Schriftelijke toestemming kooiker	Lokvogels (kunstmatig en niet-levend)	Lokfluit	Elektronische lokfluit	Lokvoer	Slag-, snij- of steekwapen	Vanuit stilstaand voertuig	Vanuit varend vaartuig (< 5 km/uur)	Binnen bebouwde kom	Jachtvelden < 40 ha	Op zon- en feestdagen	Inzet jachtvogels
ZH	G	Beschikking ODH287561	S	15 feb (noordelijke delta ZH) of 1 mrt (andere delen ZH) t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	B	Beschikking ODH287561	S	1 jul t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	K	Beschikking ODH287561	S	1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	C	Beschikking ODH287561	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	G	Beschikking ODH464403	W	1 nov tot en met 14 feb (noordelijke delta) of 29 feb (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	K	Beschikking ODH464403	W	1 nov tot en met 14 feb (noordelijke delta) of 29 feb (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	G	Beschikking ODH519067	W	1 nov tot en met 14 feb (noordelijke delta) of 29 feb (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	G	provinciale vrijstelling	Z	ganzen (Brandgans, Canadese Gans, Grauwe Gans, Kolgans) Zomerperiode 16-2-2021 t/m 31- 10-2021	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
ZH	G	provinciale vrijstelling	W	ganzen (Brandgans, Canadese Gans, Grauwe Gans, Kolgans) Winterperiode 1-11 t/m 14-2 (regio Noordelijke Delta) en 1-11 t/m 29-2 (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee

B: Brandgans; C: Canadese gans; G: Grauwe gans; K: Kolgans; N: Nijlgans; S: Soepgans

Tabel 12. Voorschriften voor populatiebeheer en schadebestrijding van ganzen in Zuid-Holland

Provincie	Ganzensoort	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	Mede uitvoerders toegestaan	Aantal vogels per verjaagactie per jager	Noodzaak preventieve middelen?	Op kwetsbare percelen	Afschot alleen op schadeperceel	Minimale groepsgrootte (> 5 ganzen)	Voorafgaand melden bij omgevingsdienst	Gunstige Referentiepopulatie (GRP) of andere	Natura 2000 en ganzen-geen foerageergebieden
ZH	G	Beschikking ODH287561	S	15 feb (noordelijke delta ZH) of 1 mrt (ander deel ZH) t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee
ZH	B	Beschikking ODH287561	S	1 jul t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
ZH	K	Beschikking ODH287561	S	1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee
ZH	C	Beschikking ODH287561	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee
ZH	G	Beschikking ODH464403	W	1 nov tot en met 14 feb (noordelijke delta) of 29 feb (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
ZH	K	Beschikking ODH464403	W	1 nov tot en met 14 feb (noordelijke delta) of 29 feb (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
ZH	G	Beschikking ODH519067	W	1 nov tot en met 14 feb (noordelijke delta) of 29 feb (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
ZH	G	provinciale vrijstelling	Z	ganzen (Brandgans, Canadese Gans, Grauwe Gans, Kolgans) Zomerperiode 16-2-2021 t/m 31-10-2021	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
ZH	G	provinciale vrijstelling	W	ganzen (Brandgans, Canadese Gans, Grauwe Gans, Kolgans) Winterperiode 1-11 t/m 14-2 (regio Noordelijke Delta) en 1-11 t/m 29-2 (andere delen ZH)	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee

B: Brandgans; C: Canadese gans; G: Grauwe gans; K: Kolgans; N: Nijlgans; S: Soepgans

Utrecht

Middelen:

Er bestaan in Utrecht ontheffingen en vrijstellingen voor brandgans, grauwe gans, kolgans, Nijlgans en soepgans. Zie tabel 13 voor het overzicht van in te zetten middelen per ontheffing.

Er is een ontheffing opgesteld specifiek voor de 0-10 km zone rondom Schiphol. Dit is een jaarronde ontheffing voor afschot binnen deze zone. Het betreft een relatief klein gebied van een paar honderd hectare, de Vecht- en veenstreek, waar populatiebeheer in de winter is toegestaan vanwege de ligging in de 0-10 km zone (pers. med. ganzencoördinator Utrecht). De overige ontheffingen en vrijstellingen zijn verleend op basis van diverse belangen, waar vliegveiligheid er een van is.

Een deel van de ontheffingen en vrijstellingen kan gebruikt worden tussen zonsopkomst en zonsondergang, een deel vanaf een ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang en een ander deel vanaf een 1 uur voor zonsopkomst tot een 1 uur na zonsondergang. De landelijke vrijstelling voor Canadese gans kan gebruikt worden tussen zonsopkomst en zonsondergang.

Lokmiddelen, zoals lokvogels, lokfluit, elektronische lokfluit en lokvoer, zijn soms wel toegestaan en soms niet. Opvallend is dat in de ontheffing voor populatiereductie alle middelen zijn toegestaan, terwijl de ontheffing voor de 0-10 km zone rondom Schiphol de elektronische lokfluit niet is toegestaan. In de vrijstelling is geen enkel lokmiddel toegestaan.

De ontheffing voor de 0-10 km zone rondom Schiphol is jaarrond geldig, evenals de provinciale opdracht voor Nijlgans en soepgans. Andere ontheffingen en de vrijstelling kennen een zomer- en winterperiode waarin ze inzetbaar zijn. De winterperiode begint per 1 november. De zomerontheffingen starten op andere tijdstippen voor grauwe gans, kolgans en brandgans.

Voorschriften:

In tabel 14 zijn de voorschriften van de verschillende ontheffingen weergegeven.

In alle ontheffingen en vrijstellingen in Utrecht kunnen mede-uitvoerders worden ingezet, daarbij is er geen maximum aantal bepaald. Er is voor een deel van de ontheffingen alsmede de vrijstelling wel een maximum aantal te doden vogels per verjaagactie bepaald, dit is in voorkomende gevallen gesteld op 2. Daarnaast geldt voor de vrijstelling en de ontheffing voor overwinterende kolganzen dat er enkel vogels geschoten mogen worden wanneer de groepsgrootte meer dan 5 bedraagt.

Er is voor de meeste ontheffingen geen noodzaak voor: (a) de inzet van preventieve middelen, (b) er enkel op kwetsbare percelen beheer kan plaatsvinden, (c) afschot alleen op schadeperceel kan plaatsvinden. Uitgezonderd de ontheffing voor overwinterende kolganzen en de vrijstelling waarin wel voldaan moet worden aan deze bepalingen.

Voor geen enkele ontheffing of vrijstelling dient er voorafgaand bij de omgevingsdienst een melding gedaan te worden.

Tabel 13. Middelen voor populatiebeheer en schadebestrijding van ganzen in Utrecht

Provincie	Ganzensoort	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	0,5 uur voor zonsopgang /-ondergang	1 uur voor zonsopgang /-ondergang	Hagel-/kogelgeweer	Geluidsdemper	Binnen afpalingsrecht eendenkooi	Schriftelijke toestemming kooiker	Lokvogels (kunstmatig en niet-levend)	Lokfluit	Elektronische lokfluit	Lokvoer	Slag-, snij- of steekwapen	Vanuit stilstaand voertuig	Vanuit varend vaartuig (< 5 km/uur)	Binnen bebouwde kom	Jachtvelden < 40 ha	Op zon- en feestdagen	Inzet jachtvogels
UT	N	Provinciale opdracht	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Nee	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
UT	S	Provinciale opdracht	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Nee	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
UT	G	Ontheffing Koppelreductie	Z	1 feb t/m 31 mrt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
UT	B	Ontheffing Koppelreductie	Z	15 mrt t/m 30 apr	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
UT	G	Ontheffing Populatiereductie	S	1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
UT	B	Ontheffing Populatiereductie	S	15 mei t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
UT	G	Ontheffing in kader van vliegveiligheid (straal 10 km)	S	jaarrond (1 nov t/m 31 mrt 1/2 uur na zonsondergang en voor zonsopkomst, daarbuiten 1 uur voor/na zonsonderg/-opkomst)	ja, 0-10 km zone	Ja/Nee	Ja/Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
UT	K	Ontheffing (aan verjaging ondersteunend afschot)	Z	1 apr t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Nee	Ja	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
UT	G	Provinciale vrijstelling	W	1 nov t/m 29 feb	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
UT	K	Provinciale vrijstelling	W	1 nov t/m 29 feb	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
UT	B	Provinciale vrijstelling	W	1 nov t/m 29 feb	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Beide	Nee	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee

B: Brandgans; G: Grauwe gans; K: Kogans; N: Nijlgans; S: Soepgans

Tabel 14. Voorschriften voor populatiebeheer en schadebestrijding van ganzen in Utrecht

Provincie	Ganzensoort	Ontheffing	Seizoen	Datumgrenzen	Schiphol	Mede uitvoerders toegestaan	Aantal vogels per verjaagactie per jager	Noodzaak preventieve middelen?	Op kwetsbare percelen	Afschot alleen op schadeperceel	Minimale groepsgrootte (> 5 ganzen)	Voorafgaand melden bij omgevingsdienst	Gunstige Referentiepopulatie (GRP) of andere	Natura 2000 en ganzen-foerageergebieden
UT	N	Provinciale opdracht	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
UT	S	Provinciale opdracht	S	jaarrond	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
UT	G	Ontheffing Koppelreductie	Z	1 feb t/m 31 mrt	ja, niet specifiek	Ja	2	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja/nee
UT	B	Ontheffing Koppelreductie	Z	15 mrt t/m 30 apr	ja, niet specifiek	Ja	2	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja/nee
UT	G	Ontheffing Populatiereductie	S	1 mrt t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
UT	B	Ontheffing Populatiereductie	S	15 mei t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
UT	G	Ontheffing in kader van vliegveiligheid (straal 10 km)	S	jaarrond (1 nov t/m 31 mrt 1/2 uur na zonsondergang en voor zonsopkomst, daarbuiten 1 uur voor/na zonsonderg/-opkomst)	ja, 0-10 km zone	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
UT	K	Ontheffing (aan verjaging ondersteunend afschot)	Z	1 apr t/m 31 okt	ja, niet specifiek	Ja	2	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja/nee
UT	G	Provinciale vrijstelling	W	1 nov t/m 29 feb	ja, niet specifiek	Ja	2	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
UT	K	Provinciale vrijstelling	W	1 nov t/m 29 feb	ja, niet specifiek	Ja	2	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
UT	B	Provinciale vrijstelling	W	1 nov t/m 29 feb	ja, niet specifiek	Ja	2	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee

B: Brandgans; G: Grauwe gans; K: Kogans; N: Nijlgans; S: Soepgans

Overige aspecten:

Geluidsdemper

Dit verschilt per provincie. In Noord-Holland wordt de inzet toegelaten, in de andere provincies echter niet. Voor de reguliere jager die niet beroepsmatig bij faunabeheer betrokken is, geldt echter dat het voorhanden hebben van een geluidsdemper vanwege de Wet Wapens en munitie niet is toegestaan. Dat betekent dat een geluidsdemper voor de meeste jagers niet mogelijk is, ondanks dat ontheffing dit mogelijk lijkt te maken.

Zon- en feestdagen

Schadebestrijding en populatiebeheer is in beginsel niet verboden op zon- en feestdagen. Als het wel verboden is (bijv. bij de jacht of bij de landelijke vrijstelling) dan staat dat expliciet in de voorwaarden benoemd. In Noord-Holland wordt uitoefening van faunabeheer (provinciale ontheffingen en vrijstellingen) op zon- en feestdagen toegestaan.

In Zuid-Holland geldt voor de provinciale ontheffingen en vrijstellingen in principe hetzelfde. Ook hier is het niet expliciet gemaakt dat beheer van ganzen op zon- en feestdagen is toegestaan, in Utrecht is daar wel voor gekozen.

In alle drie de provincies geldt dat er vanuit religieuze overwegingen bij jagers, maar ook bij agrariërs en andere bewoners in de polder, er terughoudend gebruik van wordt gemaakt (pers. med. jager in NH, ZH en Utrecht).

In hoeverre er binnen Utrecht meer gebruik van wordt gemaakt dan in de andere twee provincies, is niet duidelijk.

Opvallend is dat de ontheffing voor ondersteunend afschot bij de kolgans in Utrecht op basis van de ontheffing niet op zondag is toegestaan, terwijl dat voor de andere ganzensoorten in Utrecht wel is toegestaan. Bij de ontheffingen uit de andere twee provincies is niets over beheer op zondag opgenomen, waardoor beheer daar ook op zondagen is toegestaan.

In geval er op zondag beheer en schadebestrijding op basis van een provinciale ontheffing plaatsvindt van bijv. grauwe gans, dan mogen er geen Canadese ganzen geschoten worden die landelijk zijn vrijgesteld. In sommige gevallen, bijvoorbeeld in Noord-Holland is er een aanvullende ontheffing verleend om Canadese ganzen te schieten, in dat geval is het wel mogelijk.

Lokmiddelen

In de Omgevingsverordening Zuid-Holland wordt het over een aantal weken mogelijk gemaakt om lokmiddelen in zijn algemeenheid toe te staan (uitgezonderd elektronische lokfluit). De reden hierachter is dat de ganzen voldoende dicht in de buurt van de jagers moeten komen om aanschietsen te voorkomen. De lokmiddelen, uitgezonderd de elektronische lokfluit, heeft niet een zodanige lokwerking dat ganzen van andere plaatsen naar dit perceel komen. In de regel worden alleen ganzen die op dat perceel willen invallen gelokt naar de plaats waar de jager zich bevindt.

Schiphol ontheffingen

Er zijn door de ODH NHN twee ontheffingen aan Schiphol afgegeven, eenmaal voor Airside en eenmaal voor Landside. De ontheffing voor Airside is bedoeld voor het beheer binnen de hekken van Schiphol en wordt gebruikt door Bird Control.

De ontheffing voor Landside kan wel door vrijwillige jagers gebruikt worden, mits ze hiervoor door Schiphol gemachtigd worden, en is bedoeld voor afschot van vogelsoorten anders dan ganzen, onder meer aalscholver, blauwe reiger en kleine mantelmeeuw. Deze ontheffing is bedoeld voor gebruik binnen de veiligheidszone (figuur 2). De bestaande ontheffingen voor de zone van 10 km rondom Schiphol in Noord-Holland bieden voldoende ruimte voor het beheer van ganzen (pers. med. vergunningverlener OD NHN).

Figuur 2. Veiligheidszone Schiphol

4.2. Gesprekken met betrokkenen

Op basis van de gesprekken met de betrokken partijen is inzicht verschaft in de verschillen en achterliggende redenen tussen de provinciale ontheffingen voor het beheer van ganzen rondom Schiphol, alsmede de mogelijkheden de ontheffingen beter op elkaar aan te laten sluiten.

Uit de gesprekken kwamen een aantal interessante overeenkomsten naar voren. Zo waren de meeste partijen het eens over de volgende zaken:

- De decentralisatie van het natuurbeleid heeft ervoor gezorgd dat de provincies als bevoegd gezag ieder hun eigen afweging maken over het ganzen beleid en -beheer, dat kan resulteren in verschillende ontheffingsvoorwaarden.
- Uniformering van de in te zetten middelen, beheerperioden en voorschriften van ontheffingen ten aanzien van ganzenbeheer rondom Schiphol is wenselijk.
- Er vindt weinig afstemming plaats tussen provincies onderling wanneer het gaat om vliegveiligheid.
- Het belang vliegveiligheid is gediend wanneer het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat de regierol oppakt.
- Coördinatie en organisatie van het ganzenbeheer kan de effectiviteit versterken.
- De toekenning van onkostenvergoedingen voor jagers als beloning voor hun inspanningen is zinvol.

Provincies:

In de ontheffingen voor de 0-10 km zone zit weinig verschil tussen de provinciale ontheffingen. Daarbuiten zijn er meer verschillen. Zo is er bijvoorbeeld in Zuid-Holland meer mogelijk dan binnen Noord-Holland en Utrecht, zoals jaarrond populatiebeheer.

Als reden waarom ontheffingen van elkaar verschillen worden de volgende redenen genoemd:

- Door de decentralisatie van het natuurbeleid zijn er drie verschillende bevoegde gezagen, die zaken verschillend kunnen wegen.
- Het belang vliegverkeersveiligheid is een zwaarder belang dan bijv. landbouwschade, om deze reden is de ontheffing voor Schiphol ook ruimer dan andere ontheffingen.
- Op basis van de lokale situatie (schade, populatieontwikkeling) en politieke kleur wordt beleid gemaakt.
- FBEs maken ieder een eigen faunabeheerplan op basis van provinciaal beleid en eigen inzichten.
- Ontheffingen komen tot stand op basis van verschillende FBEs die de aanvragen verzorgen en worden geschreven door verschillende vergunningverleners.
- Middelen zijn ook onderwerp van politieke discussie.
- Rechterlijke uitspraken zijn van invloed op de onderbouwing en voorschriften.

Er is geen regulier afstemmingsoverleg tussen provincies over invulling van het beheer van ganzen voor de vliegveiligheid op Schiphol. Wel is er afstemming over de ruivangsten in de drie provincies. In de IPO-taakwerkgroep natuurwetgeving wordt momenteel voor andere belangen, o.m. landbouwschade en schade aan flora en fauna, gekeken naar de verschillen tussen ontheffingen voor ganzen in de verschillende provincies. Doel is een handreiking op te stellen welke middelen inzetbaar zijn en met welke argumenten de inzet kan worden gewaarborgd.

Het argument dat jagers minder effectief kunnen optreden door de verschillen in ontheffingsvoorwaarden is bekend bij provincies. Echter over het algemeen wordt door de provincies verwacht dat jagers de ontheffingsvoorwaarden voldoende kennen en is het niet zeker dat beheer daardoor minder effectief is. Een goede voorbereiding door de jagers zou dit moeten uitsluiten.

Daarnaast wordt door een provincie genoemd dat het verschil hoofdzakelijk zit in details en uitvoeringsvoorschriften. Om deze gelijk te trekken is geen speciaal faunabeheerplan nodig, dit zou onder regie zijn op te lossen.

Als belangrijkste knelpunten worden genoemd:

- Het voor ganzen aantrekkelijke landschap rondom Schiphol.
- Vrijwilligheid in het beheer.
- Ontbreken van regie en coördinatie bij het ganzenbeheer.
- Er zijn erg veel ganzen en de mogelijkheden voor beheer kunnen nog beter benut worden door coördinatie en de inzet te vergroten.
- Het vasthouden aan de weidelijkheidsregels en ook de afzet van geschoten ganzen werkt belemmerend.
- De andere drie sporen van het convenant zijn relevant, maar bevinden zich deels nog in een experimenteel stadium en bieden daarom nog geen oplossing op zichzelf.

Er wordt door meerdere provincies genoemd dat het ministerie van IenW de verantwoordelijkheid heeft voor de vliegveiligheid en niet de provincies. Daarbij wordt aangegeven dat het ministerie van IenW hier haar regierol dient op te pakken.

Het ministerie zou kunnen aanhaken bij het initiatief van de FBEs Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland om een gezamenlijk faunabeheerplan ganzen op te stellen. Het belang vliegveiligheid maakt nu nog geen onderdeel uit van dit voorstel. Het ministerie van IenW zou hier de FBEs en provincies kunnen verzoeken de vliegveiligheid ook als belang in te betrekken. Doordat IenW verantwoordelijk is voor de vliegveiligheid zal een bijdrage aan de kosten wenselijk zijn.

Daarnaast zouden Schiphol en het ministerie van IenW op de gronden van Schiphol het voortouw dienen te nemen om de veiligheid te waarborgen. Ook zou het ministerie van IenW de verschillen tussen de ontheffingen in kaart kunnen brengen en aanbevelingen kunnen doen om zaken gelijk te trekken.

Andere door de provincies genoemde verbeterpunten zijn:

- Onder meer door, de actiepunten uit het convenant monitoren en terugkoppelen van bevindingen naar betrokken partijen.
- Coördinatie van het beheer (jagers).
- Verbetering voor vrijwillige jagers door middelen, beheerperioden en voorschriften in de 0-10 km zone en de 10-20 km zone te uniformeren.

De Omgevingsdienst NHN:

Jagers zouden onduidelijkheid kunnen ervaren over de voorschriften en middelen, gezien de vele verschillen tussen de verschillende provinciale ontheffingen. Maar aan de andere kant, is dit ook na te gaan, door de ontheffingen erop na te slaan. Of dit de effectiviteit beïnvloedt is lastig te zeggen, hier bestaan geen cijfers/gegevens over. Kan zich voorstellen dat er wel sprake is van enige invloed op de effectiviteit. De OD NHN ziet een rol weggelegd voor de FBEs die jagers hierover kunnen voorlichten.

Het zou beter zijn wanneer er één ontheffing beschikbaar zou komen. Bijvoorbeeld een die door de provincie met het grootste aandeel aan oppervlakte wordt goedgekeurd en vervolgens toestemming vraagt aan de andere provincies. Dit zou een taak zijn voor het Ministerie van IenW om dit te organiseren.

De OD NHN is voorstander dat de regierol voor de vliegveiligheid door het ministerie van IenW wordt opgepakt. Dit uiteraard in afstemming met FBE's en provincies. Door het stroomlijnen van het proces, waarbij de uitgangspunten, het faunabeheerplan, de ontheffingsaanvraag en de ontheffingverlening gelijkgetrokken worden bij de FBE's, provincies en omgevingsdiensten. Daarbij is ook onderlinge afstemming tussen FBE's nodig, alsmede tussen de provincies/omgevingsdiensten.

Andere verbeterpunten zijn:

- Coördinatie en organisatie van het beheer verbeteren.
- Streven naar uniformiteit van de ontheffingen en vereenvoudiging van de ontheffingen.
- Het is het overwegen waard jagers hun onkosten te betalen, als vorm van waardering en om hun inzet te waarborgen.

FBEs:

Decentralisatie van het natuurbeleid en beleidsmatige afwegingen bij de provincies zorgen voor verschillen tussen ontheffingen. Verschillen worden veroorzaakt vanwege onderscheid tussen populatiebeheer vs. schadebestrijding, ecologische aspecten die een rol spelen bij de verschillende ganzensoorten en als gevolg van jurisprudentie.

Over het algemeen hebben de FBEs begrip voor de belemmeringen die de vrijwillige jagers ervaren bij de uitoefening van het beheer van ganzen rond Schiphol, alsmede bij het beheer van ganzen in zijn algemeenheid. Er zijn verschillen op het gebied van middelen en voorschriften die onder meer wisselen per ganzensoort, seizoen en provincie. Er is een spanningsveld tussen vergunningverlening en de praktijk. De voorschriften uit het totaal van ontheffingen is zeer complex. Jagers hebben soms niet het overzicht wat toegestaan is en zijn daardoor voorzichtiger, wat resulteert in een lager afschot.

Vanuit de FBEs benoemde verbetermogelijkheden:

- Er dienen voldoende uitvoerders te zijn en het kader dient duidelijk te zijn.
- Jagers dienen gefaciliteerd te worden door goede ontheffingen en afzet van ganzen.
- Uniforme voorschriften en gebruik van in te zetten middelen.
- Het beheer is te vrijblijvend, gecoördineerde uitvoering is zinvol.
- Beloning van jagers voor de verrichte inspanningen.

De FBEs melden dat er een initiatief is genomen vanuit de FBEs Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland om een gezamenlijk ganzenplan op te stellen voor alle wettelijke belangen binnen de vier provincies. Doel is te komen tot een gezamenlijk besluit en een uniforme uitvoering. De FBEs zien hier kansen voor samenwerking en een uniformering van ontheffingen.

De FBEs waren unaniem over dat er te weinig regie is vanuit het ministerie van IenW en de provincies op de doelen en afspraken uit het convenant. Er is geen partij die de verantwoordelijkheid neemt om de afspraken en doelen uit het convenant te monitoren en partijen daarop aan te spreken. Zo werd

onder meer vermeld dat het ministerie van IenW de regiehouder is die de gedeputeerden op één lijn zou moeten brengen. De uitvoeringsregels zouden dan ook beter verdedigbaar zijn wanneer deze gedragen worden door het ministerie en drie provincies.

De FBEs zijn geen convenantpartij, terwijl ze wel verantwoordelijk zijn gemaakt voor de uitvoering van het populatie-spoor. Daarnaast zou de kennis en ervaring van FBEs nuttig zijn voor de andere convenantpartijen.

Jagers:

De geïnterviewde jagers hebben beiden een bestuursfunctie binnen de WBE, een in Noord-Holland, de ander in Zuid-Holland. Beiden jagen in meerdere provincies rond Schiphol, een in Noord-Holland en Zuid-Holland in de 0-10 km zone, de ander in alle drie de provincies binnen 20 km rondom Schiphol.

De jagers constateren sterke verschillen in ontheffingen tussen provincies, met name rondom Schiphol. De voorschriften worden door jagers verwarrend gevonden, zijn soms tegenstrijdig en stroken niet met de beoogde aantalsreductie van de ganzenpopulaties zoals genoemd door de provincies en de convenantpartijen. Door de verschillende middelen en voorschriften van de ontheffingen zien jagers door de bomen het bos niet meer.

Iets wat vaak vergeten lijkt te worden is dat er voor de jager veel op het spel staat. Immers een overtreding begaan, ook wanneer te goeder trouw een vergissing met de voorschriften wordt gemaakt, betekent in veel gevallen het intrekken van de jachtakte. Over het algemeen wordt er geen waarschuwing gegeven of boete opgelegd, maar wordt direct de jachtakte ingetrokken. Als gevolg hiervan zijn jagers terughoudender, wat resulteert in lagere aantallen geschoten ganzen.

Een andere ergernis die bij de jagers speelt is dat men zich, zoals het geval in Noord-Holland, voorafgaand aan de bejagingsactie dient te melden. Door de meeste jagers wordt dit gevoeld als een extra mogelijkheid jagers te controleren. Daardoor voelen de jagers zich als vrijwilliger niet gewaardeerd.

Achterliggende redenen van afwijkende voorwaarden tussen provincies is niet bekend. Oorzaak lijkt te liggen in de politieke gevoeligheid van het onderwerp ganzenbeheer. Dit beïnvloedt het afschot negatief, waardoor de ontheffingen niet effectief zijn.

De jagers zijn van mening dat er te weinig onderlinge afstemming plaatsvindt bij provincies. De meest aangewezen wijze zou via IPO-verband zijn.

Door de jagers benoemde knelpunten bij het beheer van ganzen rondom Schiphol zijn:

- Regelgeving
- Publieke opinie, aandacht voor vliegveiligheid (dilemma voor Schiphol).
- Afzet van geschoten ganzen.
- Afschot in bepaalde periodes en omstandigheden kan strijdig zijn met het weidelijkheidsprincipe.
- Kosten voor vervoer, patronen, afzet ganzen aan poelier.

- De ganzentoe name en de daarmee samenhangende schade is een Europees probleem. In plaats van het beheer op te schalen, wordt het in Nederland juist afgeschaald.

Er wordt gepleit voor een uniforme regeling, bij voorkeur een landelijke regeling of plaatsing van bepaalde ganzensoorten op de wildlijst waardoor duidelijkheid voor de uitvoerders ontstaat. Daarbij wordt genoemd dat vanwege de complexiteit van regelgeving, de geringe waardering door publiek en overheid, het recente jachtverbod op de haas in Utrecht en het mogelijke schrappen van de wildlijst, de animo om ganzen te bejagen minder wordt.

Maatregelen die genoemd zijn om het beheer effectiever te maken:

- Uniforme regels en voorwaarden, minder bureaucratie.
- Betere informatievoorziening, bijvoorbeeld door Faunakalender.
- Toekenning van onkostenvergoedingen.
- Erkenning van jagers en hun inzet, en dus jagers niet wegzetten als hobbyjagers, maar vrijwilligers met een maatschappelijke taak.
- Uitbreiding van de wildlijst met onder meer ganzen.
- Geen onderscheid tussen 0-20 km zone Schiphol en daarbuiten. Ganzen komen ook van verder weg en beoogd is een populatiereductie. Een ganzenbeheerplan voor alle drie de provincies als geheel lijkt zinvol.

4.3. Mogelijkheden voor uniformering

In het 'Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2020-2024' zijn de rollen, verantwoordelijkheden en afspraken vastgelegd om het viersporenbeleid ten uitvoer te brengen. Dit is een voortzetting van de voorgaande convenanten 2012-2016 en 2016-2018.

In het Convenant 2020-2024 wordt de volgende rolverdeling van de convenantpartijen benoemd:

- De provincies zijn verantwoordelijk voor beleidsontwikkeling en vergunningverlening in relatie tot de Wet natuurbescherming.
- De Faunabeheereenheden zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en coördinatie van het planmatig faunabeheer.
- Schiphol is verantwoordelijk voor de aanpak van de vogelaanvaring-problematiek binnen het luchthavengebied zoals vastgesteld in het Luchthavenindelingsbesluit Schiphol.
- Het Ministerie van IenW is verantwoordelijk en heeft de eindregie voor het waarborgen van de vliegveiligheid op en rondom Schiphol, inclusief het daarvoor noodzakelijke beheer en toezicht.
- De centrale regie over dit convenant wordt gevoerd door de minister van IenW, in deze vertegenwoordigd door het Directoraat-Generaal Luchtvaart en Maritieme zaken, directie Luchtvaart.

In het Convenant 2020-2024 wordt ten aanzien van de benodigde ontheffingen gesteld dat de provincies dienen te streven naar ontheffingen met eensluitende voorwaarden voor het populatiebeheer rondom Schiphol (zie ook 2.4.5 in Kader Afspraken Convenant over Populatie Spoor, opgenomen in bijlage 2). Een soortgelijke bepaling ontbrak in het vorige convenant 2016-2018, dat lijkt aan te geven dat dit eerder door uitvoerders/jagers als problematisch is ervaren.

Tot op heden zijn de eenduidige ontheffingen niet gerealiseerd. Alhoewel de meer recente ontheffingen meer middelen hebben toegestaan en er over het algemeen minder restrictieve voorwaarden zijn opgenomen.

Bij ontheffingverlening waar geen afstemming met andere provincies noodzakelijk is, worden normaal gesproken in grove lijn de volgende stappen genomen:

- Binnen de provincie is er sprake van schade/risico aan wettelijke belangen.
- De FBE stelt een faunabeheerplan op om beheer en schadebestrijding vorm te geven. Vaak is de onderbouwing voor de ontheffing (schade, geen andere bevredigende oplossing en geen gevaar voor de staat van instandhouding) opgenomen in het faunabeheerplan.
- Hiertoe wordt overleg met de provincie gevoerd in hoeverre deze het voorgestelde beheer op basis van haar beleid ondersteunt.
- Het bestuur van de FBE stelt het faunabeheerplan vast.
- Goedkeuring van het faunabeheerplan door de provincie.
- Ontheffingsaanvraag aan de Omgevingsdienst (of Vergunningverlening provincie in Utrecht).
- Verlening of weigering van ontheffing. Bij verlening bepaalt de vergunningverlener nog welke voorschriften worden toegevoegd.

Omdat hier de ontheffingen zoveel mogelijk gelijk dienen te zijn, zou idealiter één faunabeheerplan voor Schiphol worden opgesteld. Hiertoe zouden de FBE het voortouw dienen te nemen. Daarbij dienen de FBE zich te vergewissen dat de provincies hun voorgestelde beheer willen ondersteunen. Dit zal echter bij definitie afwijken van het tot nu toe gevoerde beheer. Vervolgens dienen ook de omgevingsdiensten of de vergunningverlening van de provincie dezelfde middelen en voorschriften voor te schrijven. Dit is op voorhand niet zeker vanwege verschillende interpretatie van wettelijke mogelijkheden en jurisprudentie.

Om deze reden lijkt het voor de hand te liggen dat de regierol door het ministerie van IenW wordt opgepakt. Immers het convenant wijst de centrale regie toe aan ministerie van IenW, die tevens eindverantwoordelijk is wanneer het gaat om vliegveiligheid.

Mogelijk kan het door de vier FBEs genomen initiatief, om te komen tot een gezamenlijk ganzenbeheerplan voor de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland, als instrument worden aangegrepen. Dit gezamenlijke ganzenbeheerplan gaat over alle relevante wettelijke belangen, waar vliegveiligheid zeker een plaats in heeft.

Het is tevens te overwegen, om de FBEs gezien hun belangrijke rol toe te voegen als convenantpartij. Op deze wijze kan hun kennis en ervaring vanuit de praktijk ook de andere convenantpartijen dienen.

Regie door het ministerie van IenW, waarbij in samenspraak met provincies en FBEs, het faunabeheerplan Schiphol door de FBEs wordt opgesteld. De doelstellingen uit het convenant voor het populatie-spoor dienen daarbij leidend te zijn, niet het provinciale beleid.

5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1. Conclusies

- De ontheffingen en vrijstellingen voor afschot van ganzen in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht die geldig zijn binnen de 20 km zone rondom Schiphol verschillen van elkaar in de vorm van toegestane middelen en voorschriften. Hoewel er vaak gelijkenissen zijn, verschillen ze op detailniveau allemaal van elkaar.
- Verschillen in ontheffingen worden in de eerste plaats veroorzaakt door de decentralisatie van het natuurbeleid. Beleidsmatige en politieke afwegingen zorgen bij provincies voor verschillen tussen ontheffingen. Daarnaast spelen ook zaken mee zoals: onderscheid tussen populatiebeheer versus schadebestrijding, ecologie van de diverse ganzensoorten en jurisprudentie.
- De meeste betrokkenen zijn van mening dat de ontheffingen onderling verschillen en het goed zou zijn wanneer er meer uniformiteit in voorschriften zou zijn. Een deel van de betrokkenen vindt het voorstelbaar, dat de voorschriften tot onduidelijkheid kunnen zorgen bij jagers, waardoor deze terughoudender worden en daarmee een invloed kunnen hebben op de aantallen geschoten ganzen.
- De meeste faunabeheerders actief rondom Schiphol zijn vrijwillige jagers. Deze vormen een belangrijke pijler in de doelstelling van het convenant om een aantalsreductie bij de overzomerende ganzenpopulaties te realiseren. Om deze vrijwilligers gemotiveerd te houden, dienen zij ook gehoord en betrokken te worden.
- Een aspect van het faunabeheer wat vaak vergeten lijkt te worden, is dat er voor jagers veel op het spel staat. Immers, ook wanneer te goeder trouw een vergissing met de voorschriften wordt gemaakt, kan een overtreding van de Wnb leiden tot intrekking van de jachtakte voor onbepaalde tijd. Ook om deze reden zouden de ontheffingen meer eensluidend dienen te worden.
- Faunabeheereenheden proberen de ontheffingen en vrijstellingen voor het beheer van ganzen voor jagers overzichtelijk weer te geven, in bijvoorbeeld een faunakalender of nieuwsbrief. Dit wordt zowel door provincies als vrijwilligers als positief ervaren.
- In het convenant 2020-2024 worden de rolverdeling en taken van de convenantpartijen helder uiteengezet. Zo worden genoemd dat de provincies verantwoordelijk zijn voor vergunningverlening en dat zij zorgdragen voor eensluidende ontheffingsvoorschriften voor ganzenbeheer. De faunabeheereenheden zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en coördinatie van het beheer. Terwijl het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat verantwoordelijk is voor het waarborgen van de vliegveiligheid op en rondom Schiphol, en daarbij de eindregie heeft.
- Onder vrijwel alle betrokkenen bleek dat er behoefte is aan regie om de populatiereductie ten behoeve van de vliegveiligheid vorm te geven. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, eindverantwoordelijk voor de vliegveiligheid, wordt als de meest geëigende partij gezien om de centrale regie op te pakken. Dit uiteraard in afstemming met faunabeheereenheden en provincies.

5.2. Aanbevelingen

- De uitvoering van het ganzenbeheer door vrijwillige jagers kan sterk verbeterd worden door de ontheffingen te uniformeren en zo mogelijk te vereenvoudigen. Dit betreft de uniformering van in te zetten middelen, beheerperioden en overige ontheffingsvoorschriften in de 0-10 km zone en de 10-20 km zone. Daarnaast is verdere uniformiteit en vereenvoudiging van de andere ganzenontheffingen in de drie provincies wenselijk.
- Deze uniformering in ontheffingen voor ganzenbeheer rondom Schiphol zou het beste onder regie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, in overleg met provincies en faunabeheereenheden, worden uitgevoerd. Daarbij dienen de uitgangspunten, een gezamenlijk gedragen ganzenbeheerplan Schiphol, de ontheffingsaanvraag en de ontheffingverlening gelijkgetrokken te worden bij de verschillende betrokken partijen. De doelstellingen uit het convenant voor het populatie-spoor dienen daarbij leidend te zijn, niet het provinciale beleid.
- Mogelijk kan worden meegelift met het initiatief van de vier faunabeheereenheden (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) om tot een gezamenlijk opgesteld ganzenbeheerplan te komen. Dit gezamenlijke ganzenbeheerplan gaat over alle relevante wettelijke belangen, waar vliegveiligheid zeker een plaats in heeft. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de provincies gaan dit bij voorkeur gezamenlijk verder verkennen.
- Het is tevens te overwegen, of de faunabeheereenheden gezien hun toegeschreven rol voor de uitvoering van het populatie-spoor, niet een aparte convenantpartij dienen te worden. Op deze wijze kan hun kennis en ervaring vanuit de praktijk ook de andere convenantpartijen dienen.
- Andere door betrokkenen genoemde verbeterpunten die verder dienen te worden verkend door de convenantpartijen, al dan niet onder regie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat:
  - Actiepunten uit het convenant monitoren en terugkoppelen van bevindingen naar partijen.
  - Coördinatie en organisatie van het beheer zijn met name van belang.
  - Zoals in de professionalisering van het beheer, waardoor Schiphol niet alleen afhankelijk is van de inzet van vrijwillige jagers, die hun eigen afweging maken bij het beheer.
  - Het is het overwegen waard jagers hun onkosten te betalen, als vorm van waardering om hun inzet te waarborgen.
  - Vermindering van de bureaucratie rondom faunabeheer.
  - Jagers faciliteren door heldere en bruikbare ontheffingen.
  - Verbeterde afzet van geschoten ganzen.
  - Het beheer is te vrijblijvend, gecoördineerde uitvoering is zinvol.
  - Betere informatievoorziening over ontheffingen en voorschriften.
  - Erkenning van jagers en hun vrijwillige inzet voor de maatschappelijke taak, door waardering, ze te betrekken en waar mogelijk aan hun wensen tegemoet te komen.
  - Onkostenvergoeding van jagers voor de verrichte inspanningen.

6. LITERATUUR

Anoniem 2012. Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2012-2016.

Anoniem 2016. Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2016-2018. Opgesteld maart 2016.

Anoniem 2020. Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2020-2024. Opgesteld november 2020.

Arcadis 2018. Ganzenbeheerplan omgeving Schiphol 2018-2024. Arcadis, Arnhem.

BIJ12, 2016. Faunaschade Preventiekit Ganzen versie 3.2. BIJ12, Utrecht.

Bommel, F. van, 2020. Evaluatie NRV convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2016-2018. Van Bommel Faunawerk, Wageningen.

Zee, F.F. van der, R.H.M. Verhoeven & D. Melman, 2009. Evaluatie opvangbeleid 2005-2008 overwinterende ganzen en smienten: Onderdeel van het Beleidskader Faunabeheer. Directie Kennis, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ede.

<https://www.faanabeheereenheid.nl>

BIJLAGE 1. VRAGENLIJST INTERVIEWS

1. Wat zijn volgens u de belangrijkste verschillen in de ontheffingen tussen de drie provincies voor het beheer van ganzen rondom Schiphol?
2. Weet u wat de reden is dat ontheffingsvoorwaarden en in te zetten middelen verschillen tussen de provincies en ook binnen een provincie?
3. In de ene provincie wordt geluidsdemper toegestaan, in de tweede wordt beheer op zon- en feestdagen en in de derde wordt de elektronische lokfluit toegestaan. Dit zijn allemaal middelen die de effectiviteit van het beheer kunnen vergroten. Waarom worden niet dezelfde middelen en maatregelen toegestaan?
4. Wordt er met de andere (Schiphol) provincies afgestemd over de invulling van ontheffingen (vrijstellingen of opdrachten) voor ganzen?
5. Hebben deze verschillen in ontheffingsvoorwaarden een weerslag op de uitvoering van het beheer of de effectiviteit van het gevoerde beheer?
6. Wat is het belangrijkste knelpunt volgens u in het beheer van ganzen rondom Schiphol?
7. In hoeverre acht u het zinvol het faunabeheerplan Schiphol in gezamenlijkheid op te (laten) stellen? En zou dit meer uniforme uitvoeringsregels opleveren?
8. Wie zou er een voortrekker moeten zijn om het beheer ten behoeve van de waarborging van de vliegveiligheid op elkaar af te stemmen en de verschillen in ontheffingen te verkleinen?
9. Op welke wijze zou het beheer meer op elkaar afgestemd kunnen worden?
10. Op welke wijze kan het beheer effectiever worden?
11. In hoeverre kan het beheer voor jagers vereenvoudigd worden?
12. Zou u het overzicht van middelen en voorschriften bij de verschillende ontheffingen van uw provincie willen controleren?

BIJLAGE 2. KADER - AFSPRAKEN CONVENANT OVER POPULATIE SPOOR

Uit Convenant 2020-2024

2. Maatregelen per spoor

2.4 Het populatie spoor: beperken van de populatie en het aantal aanwezige overzomerende ganzen op en rondom de luchthaven Schiphol.

2.4.1 In het “Ganzenbeheerplan Omgeving Schiphol 2018-2024” van de Faunabeheereenheid Noord-Holland zijn de doelen geformuleerd omtrent de omvang van de ganzenpopulatie en de aanpak van het ganzenbeheer rond Schiphol. Omdat het populatie spoor en het daarmee samenhangende beheer van de ganzenpopulatie rond de luchthaven een verantwoordelijkheid is van de provincie (vergunningverlening) en de FBE (uitvoering) wordt in dit convenant aangesloten bij de volgende doelen uit het Ganzenbeheerplan:

- Sterke verlaging van de aantallen jaarrond verblijvende ganzen in de 0-10 km zone.
- Het voorkómen van de aanwezigheid van ganzen buiten de broedperiode op risicovolle locaties in de 0-10 km-zone.
- Reductie van de aantallen jaarrond verblijvende ganzen in de 10-20 km zone.

Maatregelen met betrekking tot het terugdringen van de jaarrond verblijvende ganzen in de omgeving van Schiphol worden uitgevoerd in de 0-10-km zone en een 10-20 km zone. Deze ganzen gebruiken namelijk het gehele gebied als leefgebied, zowel voor rusten, foerageren als voor ruien. Het accent van de populatiebeheermaatregelen i.r.t de vliegveiligheid ligt echter op de 0-10 km zone.

Met de populatiedoelstellingen van het Ganzenbeheerplan Schiphol wordt gevolg gegeven aan het door de Tweede-Kamer overgenomen advies van Onderzoeksraad voor Veiligheid naar aanleiding van het Air Maroc incident in 2010.

2.4.2 In het “Ganzenbeheerplan Omgeving Schiphol 2018-2024” zijn doelen gesteld voor de populatiegroottes van de verschillende ganzensoorten. Naast de huidige methodes voor het reduceren van de populaties is in dit plan de mogelijkheid van een zogeheten “beheerteam” opgenomen. Parallel hieraan verkent Schiphol de mogelijkheden voor een nader te bepalen “veiligheidszone” in de directe omgeving van de luchthaven, waarbinnen een ruimere ontheffing zou moeten gelden om risicovolle vogelsoorten te verjagen en in uiterste nood te beheren.

2.4.3 De minister van IenW draagt zorg om bij de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het belang van vliegveiligheid in de Wet natuurbescherming voldoende gewicht te geven.

2.4.4 De provincies zorgen voor voldoende juridische beheersinstrumenten om de populatiedoelstellingen te kunnen realiseren.

2.4.5 Er zal door de provincies worden gestreefd naar de afgifte van ontheffingen met eensluitende voorwaarden voor het populatiebeheer ten behoeve van de vliegveiligheid.

2.4.6 In overleg met betrokken partijen waaronder de provincies Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland, de FBE's in die provincies, Schiphol en IenW wordt gezamenlijk jaarlijks het programma en de opdrachtverlening voor de ruivangsten in de 20 km zone rond Schiphol vastgesteld.